

Roman

TEDNIK ZA VSE / LJUBLJANA, 26. OKTOBRA 1929

Nenaročenih rokopisov ne vračame
ne frankiranih pisem ne sprejemamo

ŠTEVILKA 2 DINARJA

VSEBINA 3. ŠTEVILKE: P. R.: NEZAKONSKA MATI, roman iz naših dni. — ZA EVINE HČERE: Moj dom moj svet, Moda, Da bom še lepša, Praktični nasveti. — BRATOV STREL, novela. — Rex Beach: ZLATI DEMON, pustolovni roman. — PISANE ZGODBICE. — BESEDE ZNAMENITIH LJUDI. — Fr. A. Coates: IZDAJALSKI POŠTNI PEČAT, kriminalna novela. — NAGRADA ČITATELJEM „ROMANA“ (500 Din). — ŠALE.

P. R.:

Nezakonska mati

Roman iz naših dni

Prejšnja vsebina: Sirote Ljuba, sorodnica tovarnarja Andreja Lokarja, ki jo je na priprošnje svoje žene Mire vzel v hišo, je zaročena s poročnikom Milanom Stankovičem. Njegov oče se upira ženitvi; a Ljuba, omamljena po Milanovih prisegah, se je nedavno tega že vdala njegovemu hrepenenju... Mira, hči trgovca Zorca, se je bila obljubila Cirilu Samcu, toda po očetovi smrti in polomu imetja jo je mati prisilila v zakon z Lokarjem... Noč je, nevihta se bliža, Lokarja ni doma; vse spi, le Mira še čuje in premišljuje o svoji nesreči. Tedaj se vzbne na balkon. — Ciril, nepozabljeni! Po štirih letih je prišel, da jo vidi, preden se preseli v Makedonijo. Nič se ne zgodi; a ko Ciril izgine v noč, si Mira ne more kaj in mu vrže poljub... Lokar, ki se vrača, vidi to, strelja na begunca; ta je ranjen, a uide... Mira, vedoč, da je bila opažena, trepetaje pričakuje moža. Toda Ljuba se iz hvaležnosti žrtvuje zanj in pošlje Miro spat, sama pa ostane v salonu, kakor da je bila ona... Tovarnar prekolne Ljubo in gre prosit Miro odpuščanja, ker je dvomit o njej. Ona leži kakor mrtva: roke, ki jo bodo milovale, so morda rdeče od Cirilove krivl v muki srca se onesvesti... Martin Skobec, drvar in lovski tat, je s sinom Tinom nastavljal zanke. Plazeč se po tovarnarjevem parku, je videl prizor na balkonu in slišal strel. Po besedah med Lokarjem in Ljubo je uganil, da se je gospodična žrtvovala za gospo. Muza se: zdaj ve skrivnost, ki mu utegne koristiti... Vrtnar in lovski čuvaj Nosan sta drugo jutro našla Martinove stopinje. Čuvaj jih je spoznal. Lokarju ni do tega, da bi se snočni dogodek razvedel. A Nosan hoče ujeti Martina. Ko se bliža njegovi koči, vidi Toneta, kako skrije zanke

v grm. Nato stopi v hišo in najde drvarja bolnega, z ohvezano glavo. V svoji vnevi je prepričan, da je on tisti, ki ga je Lokar obstreli...

A naposled je Andrej vzmahnil z rokami in kriknil z glasom, ki se je tresel od gneva... (str. 3).

„I kaj vam pa je? Nekam bolni se mi vidite!“ je dejal.

„Glava me boli,“ je srdito zagodrnjal lovski tat. „Veja me je udarila.“

„Tako, tako, veja vas je udarila?“

Čuvaj se ni mogel več brzdati. „Najrajši bi vam nekaj rekel.“

„Kar zinite.“

„Povedal bi vam, od česa vas glava boli.“

„Na dan z besedo!“ se je hudobno zarežal Martin.

„Prav nič res ni, da bi vas bila veja udarila. Glava vas boli od tega, ker ste se snoči klatili po tovarniškem parku!“

„Ali ste me videli?“

„Videl vas nisem, a vem, da ste bili vi. Od nočnih izprehodov rada glava boli, Martin.“

„Prekleta veliko se upate, vse kar je res!“

Drvar je že pisano gledal. A lovski čuvaj se mu je zasmejal v brk:

„Zakaj se ne bi upal, ko imam pa dokaze.“

„Dokaze, da sem bil snoči v parku?“

„Menda...“

„Sem z njimi!“

„Našel sem vaše stopinje. Zmeril sem jih in zdajle sem jih v veži primerjal z vašimi čevlji... A če vas jaz nisem videl, so bili drugi bolj srečni. Saj so celo streljali na vas.“

„Streljali — name?“

„Tako bi se zdelo.“

„Kdo neki?“

„Sam gospod Lokar.“

„Gospod Lokar, glej, glej... Ali vam je on tako rekel?“

Nosan ni naravnost odgovoril na to vprašanje.

„Kar priznajte, Tine...“

Imamo vas. Nikar se ne krotovičite, ko nič ne pomaga.“

Martin je zdajci sedel pokoncu in oči so mu zagorele od togote.

„Vaša sreča, da sem bolan! Drugače bi vam zmlzel kosti in jih pometel pred

vrata, da bi jih vrabci raznesli!"

Čuvaj se ga ni ustrašil. Z veselo škodoželjnostjo na obrazu je segel v torbo in potegnil iz nje šop zank.

"Kaj pa tole?"

"Kaj meni mar!"

"Ali jih niste še nikoli nastavliali, kaj?"

"Dokažite mi!"

"Ni treba. Na svoje oči sem videl vašega Toneta, ko jih je skrtil v grm pred hišo."

Martin je izprevidel, da je res ujet. Kar pozelenel je od onemogle jeze. Vzravnaval se je in skrčil pesti.

"Če je tako, pa naj bo! Le povejte gospodu Lokarju, da se ga prav nič ne bojim."

"To bomo še videli."

"Smo že videli, kar je bilo treba... Zanke ste dobili, a s tem ni nič dokazanega. Zastran snočnje istorije sem pa pripravljen odgovarjati, če me bodo izpraševali. Umazan ne bom jaz, ampak drugi ljudje... To so vam lepe stvari!... Le recite gospodu Lokarju, da bo sebi škodil, če bo sitnjaril okoli mene."

"Oho! Grozite tudi?"

"Kar sem rekel, sem rekel."

Čuvaj se je obrnil k vratom. Preden je stopil iz izbe, je še dejal:

"Dovolj dolgo ste me vodili za nos, Martin. Zdaj vas imam v pesti kakor muho."

Toda lovski tat je s hripavim, strupenim glasom odvrnil:

"Videli bomo, kdo je muha in čigava je pest!"

VII

STRAH PRED SKANDALOM

Ko se je Andrej vrnil k Miri in jo našel v naslanjaču, oblečeno v jutranjo haljo, jo je nežno pokaral:

"Ni prav, da si vstala po snočnji slabosti!"

Mira je bila ponoči marsikaj premislila. Opominjala se je, da Andrej ni kriv njene nesreče; greh bi bilo, če bi jo valila na njegovo vest. Globoko sočutje do tovarnarja se je oglašalo v njej.

"Odleglo mi je nekoliko," je vzdihnila in posiljen nasmeš ji je zganil ustnice.

Andrej si je primaknil stol in sedel.

"Kako ti je zdaj?" je strahoma vprašal.

"Slaba sem še... Saj veš, da nisem krepkega zdravja."

"Če hočeš, pojdeva na potovanje. Tako rad bi se odpravil s teboj v neznane dežele."

Njegov pogled se je strastno uprl v ženino lice. Mira se je zdrznila, a odgovorila ni. Šele čez čas je izrekla vprašanje, ki jo je peklo na ustnicah:

"Ali nisi zvedel ničesar novega?"

"Zastran česa?"

"Nu... zastran neznanca, ki si snoč streljal nanj?"

"Ne... Mislim, da sem ga le neznatno ranil. Pobegnil je."

Vzdih olajšanja se je izvil nesrečnici. Bog bodi zahvaljen! Čiril je bil otet!

"Pod balkonom so se našli sledovi," je nadaljeval Andrej. "Očividno je bil nekdo priča snočnjega prizora... Kdo? Najbrže kak lovski tat... A kdorkoli je bil, vsaka beseda iz njegovih ust nam utegne nakopati strahovit skandal. Oh, še premalo sem preklel Ljubo, to podlo stvar!... Danes je ni na izpregled. Toda prisilil jo bom, da pove, kdo je bil. In Milana moram obvestiti..."

"Milana?... Obvestil ga boš?"

"Da, neutegoma. Če bi molčal, bi bil sokrivec... Milan ima pravico, da zve."

"Ali nič ne misliš na to, kako ga bo zadelo?"

"Pač... Vem, da je do brezumja zaljubljen vanjo."

"In vendar ga hočeš storiti nesrečnega?"

"Nesrečnega ali ne, zvedeti moral. Toda deklina ga ni vredna."

Mirine ustnice so še bolj pobledele.

"Ljubi Andrej," je zamrmrala z naporom vsega svojega bitja, "daj, da te nekaj poprosim..."

"Kaj?"

"Ne reci poročniku ničesar!"

Tovarnar jo je začudeno pogledal. Odkod ta želja? Toda Mira je z vročim glasom nadaljevala:

"Prosim te... Obljubi mi, da boš počakal. Saj bo še vedno čas. Najprej moraš vendar dognati, v čem obstoji in kako daleč sega Ljubina krivda..."

Andrej se je nagnil k njej.

"Predobra si, Mira... Srce te zapeljuje. Zavrženka, ki se potezaš zanj, ni vredna usmiljenja."

"Rada bi se prepričala, ali je res tako."

"Kako moreš dvomiti? V oči mi je priznala!"

"Govoriti hočem z njo. Ne verjamem, da bi bila tako zakrknjena, kakor ti misliš."

"Bodi po tvojem, Mira," je rekel Andrej in vstal. "Počakal bom, da ustrežem tebi, ne zaradi nje... A zlo je storjeno. Nikoli, nikoli ji ne odpustim, zapomni si!"

Miri so se zasvetile oči. Njen namen je bil dosežen... Hotela je pridobiti časa in najti pot, da odvrne nevarnost, ki se je zbirala nad Ljubino glavo...

Tovarnar je skomignil z rameni.

"Delaj kar hočeš," je dejal. "Jaz pojdem v salon."

"Kmalu pridem za teboj... Ne bodi neusmiljen z ubožico, Andrej. Pomisli, kako ji mora biti pri duši!"

"Prav se ji godi!"

Ko je odšel, je mlada žena jadrno krenila v dekličino sobo.

Kakor hitro je zaprla vrata za seboj, je planila proti mladenki in razprostrla roke:

"Ljuba!"

A deklica ji ni stopila naproti.

"Ljuba, mar se kesaš svoje žrtve?"

"Ne."

"O, pač... Po tem hladnem sprejemu vidim, da ti je žal... Zaklinjam te, Ljuba, odpusti mi. Nočem, da se mučiš. Če ti je količkaj žal, ne skrivaj... Reci besedo in takoj povem Andreju vse po pravici."

"Ni mi žal. Če bi bilo treba, bi še enkrat storila tako."

"Oh, Ljuba! Dobra si kakor svetnica..."

"Ne. Poslušala sem glas dolžnosti — to je vse."

"Dolžnosti?"

"Da. Kaj bi bilo z menoj, da se nisi ti potegnila zame? Toliko dobrega sta mi storila... Moja dolžnost je, da se žrtvujem zate in zanj..."

Čez čas je dodala:

"Posebno zanj, ki je nedolžen. Kako strašno bi mu bilo, če bi zvedel!..."

"Ljuba!" se je zgrozila mlada žena. "Kaj misliš!..."

"Da," je s strogim pogledom odgovorila mladenka. "Ze snoči si mi zatrčila, da si nedolžna... Rada bi ti verjela, pa ne morem."

"Moj Bog!..." Mlada žena je vztrepetala nad Ljubino mislijo.

"Ni moj posel, da bi ti očitala... Vest naj ti bo sodnica!"

Mira je smrtnobleda stopila k njej.

„Res misliš, da je bil to moj ljubi-mec?“

Glas ji je drhtel od bolečine.

Ljuba ni razklenila ust. Toda njen molk je bil odgovor...

Mlada žena je v obupu zvila roke.

Nato ji je v pretrganih stavkih povedala zgodbo svojega gorja... grenko povest o svoji ljubezni do Cirila Samca... Povedala ji je, kako so se na dan poroke s tovarnarjem zdrobile njene sanje o sreči... in kako je snoči ta sreča vstala pred njo iz prepada minulosti, da se poslovi za zmerom...

Ko je končala, se ji je vrgla Ljuba okoli vratu in vsa presunjena zamrmrala:

„Mira, odpusti! Odpusti mi, da sem dvomila o tebi!“

V salon je stopil sluga.

„Gospod, čuvaj Nosan, bi rad govoril z vami.“

Andrej Lokar je zlovoljno skomignil z rameni. Toda premislil se je.

„Naj pride noter!“

Stari Nosan je malce osuplo pogledal gospo Lokarjevo in gospodično Ljubo, ki sta bili pravkar prišli k tovarnarju, da bi ga prosili odpuščanja...

„Kaj bi radi, Nosan?“ je vprašal Andrej.

Čuvaj je vrtel klobuk v roki. Iz veže se je čulo Tirasovo cviljenje.

„Nisem se motil, gospod. Imamo ga!“

„Koga?“

„Pravega krivca. Tistega, ki ste ga snoči videli pod balkonom.“

Mira je prebledela kakor smrt... Na srečo ji je Andrej obračal hrbet, tako da ni mogel opaziti izpremembe na njenem obrazu.

Nosan je povedal tovarnarju, kako je zasačil Martina Skobca. Povedal mu je tudi, da je videti ranjen; in „ranjen“ je zanj pomenilo „obstreljen“...

„Ali je rana težka?“ je vprašal Andrej.

„Mora že biti... Ležal je.“

Lokar je zgrbančil obrvi.

„Motite se,“ je dejal. „Tisti, ki sem streljal nanj, ni bil Martin.“

„Stavim, da niste dobro videli, go-spod... Ponoči je bilo. Z moje strani ne more biti zmote,“ se je trdovratno upiral čuvaj. „Malo je manjkalo, da ni sam priznal. Pestil ga nisem, ker ste mi bili vi tako naročili. A ko sem hodil okoli vrele kaše, sem vendar opazil to in ono...“

Tovarnar je stopil k njemu.

„Kaj mislite zdaj storiti?“ ga je vprašal.

„I nu, orožnikom pojdem naznanit.“

„Ne... Počakajte še.“

„Ali, gospod...“

„Niti besede, Nosan, slišite? Niti besedice o vsem tem, dokler vam jaz ne rečem... Ne zinite nikomur ničesar. Idite zdaj.“

Stari čuvaj je godrnjaje odšel, ves začuden nad to odslovitvijo, ki je ni razumel.

Po njegovem odhodu je nastala v salonu strašna tišina. Bilo je, kakor da se sleherni izmed trojice boji izpregovoriti.

A naposled je Andrej vzmahnil z rokami in kriknil z glasom, ki se je tresel od udrzanega gneva.

Dolg je smrt

prijateljstva

in

kupčije

Zato:

NAROČNIK »ROMANA«

postane samo tisti, kdor

plača naprejš!

„Tega sem se bal... Naš mir in naše dobro ime sta v rokah lovskega tatula!“

Ves razburjen je pristopil k ženskama, ki sta trepetaje strmeli predse:

„Martin grozi, da bo vse povedal... In to bo storil. Ze zato, da se maščuje, ker so v tovarni spodili njegovega sina.“

A Ljuba se je odločno vzravnala:

„Morda ga jaz pregovorim, da bo molčal.“

„Ti?“ je porogljivo zategnil Andrej.

„Da... Ze nekajkrat sem prinesla v njegovo kolibo pomoč... Saj niso hudobni ljudje: vselej so mi bili od srca hvaležni. Če jih poprosim, bodo gotovo molčali...“

Ponižno je pobesila oči kakor obtoženka pred sodnikom in dodala:

„Jaz sem grešila in na meni je, da preprečim pohujšanje. Še danes pojdem k Martinu.“

Mira je gledala deklico in molčala. Njene oči so bile polne neizrekljive tesnobe.

Kaj, le kaj bo iz tega? Ali res ni rešitve zanjo?

Bog, kedaj bo mera njenega mučeništva polna?

VIII

STRASNO ODKRITJE

Ljuba je kakor v sanjah stopala proti gozdu. Tisoč strahot ji je rojilo po glavi.

Nočni dogodek ni bil ostal neopažen. Zaradi Martinovih groženj je postajalo tovarnarjevo ogorčenje še tem večje, njegov srd tem bolj neusmiljen. Vsak trenutek je utegnil pisati Milanu... Ali ni bilo najbolje, da sama pretrga vezi, ki so jo spajale z dragim?... In vrhu vsega ta Mirin obup in strah! Kadar je Ljuba pomislila nanjo, je pozabljala svoje lastno gorje...

Pravkar je bila zavila proti drvarjevi koči, ko je mahoma obstala kakor vkopana. Prebledela je in kri ji je oledenela v žilah.

Preplašen otroški vik ji je bil udaril na uho:

„Jurček se utaplja!“

Ljuba se ni obotavljala. Planila je v bližnji ribnjak in z lastno nevarnostjo rešila Jurčka, enega izmed drvarjevih otrok, gotove smrti...

In zdaj je bila z Martinom sama. Njegova žena se je v čumnati ukvarjala z Jurčkom...

Lovski tat je klavarno sedel na stolcu, zakaj še vedno so ga bolele vse kosti. Ob vsakem najmanjšem gibu je zastokal.

Ljuba je dolgo oklevala. A zdajci se je nagnila k njemu.

„Tine,“ je zamrmrala, „nekaj bi vam rada rekla.“

„Meni, gospodična? Kaj neki?“

Dekličin obraz se je mahoma pokrnil z resnobo. Sklonila se je še bliže k njemu, kakor bi se bala, da ne bi kdo nepoklican slišal njenih besed. Povedala mu je, kaj je čuvaj Nosan javil tovarnarju.

Ko je drvar začel ime svojega sovražnika, se mu je oko zaiskrilo od maščevalnosti... Toda poslušal jo je in jo le kdaj pa kdaj prekinil z zamolklim vzklikom.

Ko je končala, si je tudi sam olajšal srce. Povedal je Ljubi, kaj je bil videl ponoči v parku... Na glavo svojega rajnega očeta se je klet, da govori čisto resnico... Videl je bil moškega, ki je odhajal od gospe... videl celo njo samo, kako mu je z roko metala poljubčke...

Ljuba mu je skušala ugovarjati.

„To ni res, Tine. Gospe niste mogli videti.“

A lovski tat ji ni dal govoriti:

„Kakopak! Ne zamerite, gospodična: mene ne boste vodili za nos... Vse sem čul — še to, kar ste potlej vi govorili z

gospodom. In tako neumen nisem, da ne bi bil uganil, za kaj gre!"

Zadrega se mu je poznala na obrazu. Sitno mu je bilo, da vtika nos v tuje stvari.

A to, zakaj je Ljuba prišla k njemu, je seveda slutil. V vili so se bali, da ne bi držal jezika za zobmi...

Hoteli so, da bi molčal! To je bilo težka žrtev, zakaj tovarnar in njegov čuvaj sta mu bila storila hudega nič koliko...

A če je gospodični toliko do tega — naj bo v božjem imenu... Samo zaradi nje bo tiho. Gospodična ve: ssekati bi se dal, da ji ustreže. Posebno zdaj, ko mu je rešila otroka!

O, Martin Skobec plačuje svoje dolgov. In gospodična se bo prepričala, da ni tako črn, kakor ga slikajo razni Nosani...

Toda drvarjeva žena se je vrnila v izbo. Zgrbančeni obraz ji je sijal od veselja: Jurček je bil že pri zavesti, nič hudega mu ni bilo!

Ljuba je vstala. „Tine," je rekla, „govorila bom z gospodom Lokarjem, da vzame vašega fanta nazaj."

„Vaša volja, gospodična." „In zastran zank, ki jih je našel Nosan, se nič ne bojte. Nihče vam ne bo delal sitnosti."

Čez pol ure se je vrnila v vilo ter poročala tovarnarju o uspehu svojega koraka.

Andrej Lokar ji ni privoščil besede v odgovor. Njegove oči so bile mrzle kakor led...

Minilo je nekaj dni. Andrej ni več ošteval Ljube, toda ogibal se je srečanja z njo; in kadar jo je zagledal, se mu je mahoma zmračil obraz.

Ne, on ji ne bo odpustil... Milan Stankovič je bil s svojim polkom na manevrih. Odriniti je moral tako naglo, da ni utegnil priti k Lokarjevimi po slovo.

Samo pisal ji je bil, kratko pisemce: toliko da se opraviči...

Nihče izmed trojice, ki je poznala zgodbe usodne noči, je ni več omenil. A vsi so neprestano mislili nanjo.

Tovarnar se je ni mogel spomniti brez gneva in čudne, nerazumljive groze. Skrivnost, ki jo je bil zaslučil, ga je tesnila slej ko prej.

Njegova ljubezen do Mire je bila postala še večja, še nežnejša. Toda z mlado ženo so se godile zagonetne stvari.

Nekega večera, ko sta bila že sama v spalnici, jo je skoro za četrto ure minila jasna zavest...

Kolikor večja bo naša naklada, toliko več bomo storili za vsebino in opremo.

Pomagajte nam pri tem in

priporočajte naš list

ter

prigovarjajte znanecem, da se naroče!

Na Andrejeva vprašanja je odgovarjala z zmedenimi brezsmiselnimi besedami. In vmes se je smejala tako čudno, da ga je srce bolelo, ko jo je poslušal.

Ali se ji je mešalo?... Tovarnarja se je lotila strašna skrb...

Drugi dan so ti sumljivi pojavi prešli.

V prisotnosti svoje matere se je mlada žena po sili delala mirno. Le kadar sta bili z Ljubo sami, je dostikrat dala duška solzam.

„Bodi močna, Mira," ji je prigovarjala mladenka. „Ščasoma boš pozabila..."

Toda nesrečnica je majala z glavo: „Nikoli ne!"

A tudi Ljuba se je bila zelo izpremenila.

Ze nekaj časa je bilo, da ponoči ni mogla spati. In kadar je zatisnila oči, so jo morale strašne, tesnobne sanje.

Čudne slabosti so jo obhajale. Ves tek do jedi jo je bil minil...

Če je količkaj mogla, je ušla iz družbe v svojo sobo in se zaprla. Ure in ure je presedela v naslanjaču; zdelo se ji je, da je vsa iznemogla, in venomer ji je šlo na jok...

Časih je v zrcalu pogledovala svoj blede, shujšani obraz. Nos se je bil čudno zaostрил, oči so bile vdrte in temno obrobene...

„Vest jo peče," je večkrat pomislil tovarnar.

Nekoč, ko je bila sama v salonu, ji je mahoma udarila vročina v glavo. Obenem jo je pograbila strašna smrtna slabost. Kar zadušiti jo je hotelo... Morala je odpreti okno. Srce ji je glasno razbijalo v prsni.

„Le kaj mi je?" se je zgrozila, ko ji je odleglo.

Iz hiše skoro ni več stopila. Hoja jo je preveč utrujala.

Tisto popoldne se je čutila še bolj bedno nego po navadi.

Oblečena je ležala na svoji postelji in ugibala... A zdajci ji je prešinilo dušo kakor blisk. Zaječala je, da bi se je bil kamen usmilil.

Zdaj ji je bilo vse jasno!

Hotela je vstati... Roke so se ji zvile od muke... Hropé se je zvrnila vznak:

„Izgubljena sem... izgubljena!"

NEVARNA SKRIVNOST

Gospa Zorčeva je sedela s knjigo v roki pri svoji hčeri, ki je dremala na zofi.

Časih je prestala brati in se preko zlatih naočnikov napeto zagledala v Miro.

Brezskrbno samozadovoljstvo gospe Zorčeve se je že nekaj tednov majalo.

Vse bolj in bolj se ji je zdelo, da vidi na bledem obrazu mlade žene znake neizmerne trpljenja. Njeno zdravje je propadalo od dne do dne. Da, Mira je ginevala od neznane bolezn!

Izpraševala jo je in silila vanjo... Vse zaman. Le kaj ji je bilo, za Boga?

Vobče je bilo že nekaj časa vse tako skrivnostno okoli nje. Ljuba in tovarnar, ki sta se zmerom tako dobro razumela, sta bila čudna da nikoli tega. Komaj, le komaj sta še privoščila drug drugemu besedo. Ali sta bila sprta?

O vsem tem je ugibala gospa Zorčeva, ko je opazovala Miro...

Bilo je krasno popoldne. Solnčni žarki so uhajali v sobo in veter jo je zalival z močnim vonjem goščav.

Andrej, ki mu skrb za Mirino zdravje takisto ni dalo miru, je bil šel v tovarno. Nestrpno je čakal doktorja Liparja iz Kranja, po katerega je bil poslal...

Ljuba je bila v parku. Toliko da se je držala na nogah. Kar žalost jo je bilo pogledati. V sobi jo je dušilo, strašna skrivnost, ki se ji je bila razodela, ji je težila srce kakor svinec. Hotela se je pomiriti na svežem zraku...

Gospa Zorčeva in Mira sta bili sami.

Spanec mlade žene je postajal čedalje nemirnejši. Videti je bilo, da jo mučijo hude sanje.

Tedajci pa ji je zasijal obraz. Nekaj srečnega in dragega ji je bilo stopilo pred dušo... Njene ustnice so vztrepetale... zamrmrale so ime...

Gospa Zorčeva se je sklonila k njej. Začula je to ime... oh, dobro je bilo še zapisano v njenem spominu!

Bilo je ime Cirila Samca...

Stara gospa je prebledela kakor zid. Njene koščene roke so zatrepetale... Zdaj je razumela. Oh, to je bilo strašno!

Po tem takem je Mira skrivaj trpela že ves čas, odkar je bila poročena. Nikoli ni bila prestala ljubiti Cirila Samca. Toda molčala je. S krvavečim srcem je igrala komedijo sreče in hlinila ljubezen do človeka, v čigar objemu je koprnala po drugem...

In vse to, o Bog, je bilo njeno, materino delo! Ona edina je bilo odgovorna za to strahoto... Ubogo, ubogo dete!

A ne, saj ni bilo mogoče. Muha mladega dekletca se ne more tako globoko vkoreniniti. Mirino trpljenje je moralo imeti druge vzroke... A kakšne? Tu se je začela tema...

V tem je začela skozi odprto okno glasove. Vstala je in stopila pogledat. Doktor Lipar in tovarnar sta se po drevoredu bližala vili.

„Zbuditi jo moram!“ je pomislila stara gospa.

Ko se je dotaknila hčerinega ramena, je mlada žena takoj odprla oči; izraz sreče je izginil z njenega obraza.

„Mira, dragica,“ je izpregovorila gospa Zorčeva, „zdravnik je prišel.“

„Ali sem spala?“

„Da... Vsa srečna si bila videti. Sanjala si, gotovo je bilo kaj lepega...“

Mlada žena se je zdrznila in vprašujoče pogledala mater.

„Klicala si nekoga...“

Mira se je sunkoma vzravnila; njen obraz se je spačil od tesnobe in poblede kakor sneg.

A mati je nadaljevala:

„Klicala si... Cirila Samca...“

„Molči... Oh, molči!“

„Tedad ga še vedno ljubiš?“

„Ne.“

Zvila je roke in stopila k materi.

„Ne ljubim ga... to so bile samo sanje... Veruj mi, zaklinjam te! Saj veš, da človek sanja le o tem, kar je mrtvo... in Ciril je zame mrtev... Andrejeva žena sem, drugega ne smem ljubiti. Vse njegovo življenje stoji na meni in neoprostljivo bi bilo, če bi... Oh, usmili se, mati, vsaj ti ne dvomi o meni!“

Trepotala je kakor list na vodi. Stara gospa jo je strahoma prijela za roke:

„Da, saj ti verujem, dete, samo pomiri se... Glej, zdravnik je tu.“

Vrata so se odprla. Tovarnar je stopil na prag in vprašal:

„Mira, evo doktorja Liparja. Ali naj pride k tebi?“

Mlada žena se je vrnila na zofo.

„Da...“ je pokimala.

Po prvih vljudnih besedah je jel zdravnik z vso skrbjo preiskovati bolnico. Ničesar posebnega ni našel.

„Resne bolezni ne vidim,“ je rekel naposled. „Malce nervoznosti, da... Zapisal bom kaj krepilnega in pomirjajočega; pred vsem je pa treba svežega zraka in razvedrila.“

A tedajci se je začelo iz parka glasno vzklikanje.

„Kaj je to?“ Andrej Lokar je naglo stopil k oknu.

Storite uslugo samemu sebi

in agitirajte za „Roman“! Čim več bo naročnikov in kupcev, tem boljši bo naš list in tem bolj boste z njim zadovoljni!

In že se je presenečen obrnil k ženi: „Vrtnar in sluga peljeta Ljubo v hišo.“

„Ljubo!“

„Da, oči me ne varajo... Mar se ji je kaj zgodilo?“

Gospa sta preplašeni vstali. Zdravnik in tovarnar sta jadrno planila iz sobe in stekla naproti.

V veži sta jo srečala. Bila je blede kakor mrlič. Vrtnar Gruda in sluga je nista več podpirala.

„Nič hudega ni,“ je trudoma spravila iz sebe. „Zvrtilo se mi je v glavi... Hvala vama,“ se je obrnila k služabnikom.

Med tem, ko je govorila, jo je zdravnik napeto opazoval. Zamišljena guba se je dolbla v njegovo čelo.

Ko je prišla deklica v svojo sobo, je bila tako utrujena, da so se vsi bali omedlevice. Gospa Zorčeva in Mirina spletna sta jo razpravili. Doktor, ki je nato pristopil k postelji, se je vidno zdrznil.

„Ali... to je vendar...“

Ostalo mu ni šlo z jezika. Samo guba na njegovem čelu se je še globlje zarežala.

„Pa ne da bi bilo kaj nevarnega, gospod doktor?“ je vprašal Andrej.

„Nikakor ne.“

„A vendar ste videti vznemirjeni?“

„Nič takega ni, da bi se morali bati.“

Nato je vprašal s svoje strani:

„Ali ste morda opazili, da bi se gospodična zadnje čase slabo počutila?“

„Da,“ se je oglasila Mira. „Glava jo večkrat boli.“

„Kako pa s hrano?“

„Jed se ji upira.“

„Ali ji je rado slabo?“

„Da, časih.“

„Glej, glej!“

Zdravnik je pomembno zgrbančil obrvi.

Andrej ni odtrgal oči od njega.

Ljuba, ki se je vsega zavedala, je obupno zrla v zdravnika. V njenih krasnih temnih očeh se je zrcalil blazen strah. Čutila je, da je izgubljena...

Ta mož je vedel njeno skrivnost. Skrivnost, ki je bila pravkar še njej sami neznana. Treba je bilo, da reče le besedico, in njena sramota bo vsem očitna!

Zamežala je in jela trepetaje čakati obsodbe.

A zdravnik je bil usmiljen. Beseda mu je bila na jeziku, toda izrekel je ni. Skrivnost uboge mladenke je bila prenevarna, da bi jo bil smel razodeti v pričo vseh.

„Malokrvnost,“ je rekel naposled. „Ta leta so pri mladih dekletih dokaj težavna. Pogosti oblivi in drgnjenja s hrapavo rokavico vam bodo pomirila živce...“

Tovarnar ga je spremil do hišnih vrat.

„Doktor, povejte mi resnico,“ je rekel na pragu.

„Ves čas sem vam jo govoril.“

„A meni se vidi, da nekaj prikrivate.“

„To je zmota, gospod Lokar.“

Zdravnikov nasmej je bil posiljen. In ko je sam korakal po parku, je majal z glavo in mrmral:

„Ni dvoma, ni dvoma... Pa naj še kdo veruje v nedolžnost na tem svetu!“

Andrej je med tem stopil v svojo delovno sobo in spisal brzojavko, ki jo je neutegoma odposlal. Naslovljena je bila na doktorja Babnika v Ljubljani:

„Prosim, pripeljite se takoj. — Lokar.“

Ko so drugo jutro tovarnarjevi pozajtrkovali, se je voz ljubljanskega doktorja že ustavil pred vilo.

(Dalje prihodnjič)

„Ves teden da pišete! Kaj neki?“

„Pišem roman.“

„Moj Bog — saj ga vendar dobite v vsaki trafiki!“

Ljubljanski bogataš: „Ko sem prišel pred dvajsetimi leti v Ljubljano, sem bil bos in golglav!“

„Jaz sem prišel čisto nag v Ljubljano,“ odvrne prijatelj.

„Ni mogoče!“

„Zakaj ne? Rojen sem v Ljubljani.“

„Načinov, da človek najde srečo, je sto in sto.“

„To vem, a pošten je samo eden!“

„Nu, kateri?“

„Vidite, že naprej sem vedel, da ga vi ne poznate.“

„Kam pa, prijatelj?“

„K zdravniku!“

„Zakaj?“

„I, moja žena mi nič kaj ne ugaja te dni.“

„Ti, če je tako, te pa spremim: moja meni že dolgo ne ugaja več!“

Moja žena (svojemu vajencu): „Tak, odvadi se že žvižganja pri delu!“

Vajenec: „Saj ne delam, kadar žvižgam!“

Z A E V I N E H Č E R E

Moj dom — moj svet

Mati

Je bitje, ki lajša vse bolečine in ublažuje vse usodne trdote življenja: mati! Bog jo je dal, da nam s svojimi čistimi poljubi kaplja med v kelih pelina. Postavil jo je ob našo zibel, da nam, ko prvokrat odpremo oči, peruti njene ljubezni zatemnijo temo obzorja, h kateremu bo vodila naša pot in v kateri se bomo morali boriti, da si zaslužimo pravico do smrti; Bog je hotel, da bi njene roke zložile naše roke k prvi molitvi in da bi bil njen smehljal jutranja zarja nad neskončnostjo naših upov. Ona je krepost, usmiljenje, boljši del srca, otožni glas naše duše, neumrljivi dragulj nedolžnosti, ki ostane ohranjen tudi pod hlimbo in pretvarami najbolj surovega in robatega značaja. Kadar se zgane v vaših prsih kaj dobrega, kadar se oglasi v vas hrepenenje, da bi komu otrli solzo, pomagali nesrečnemu, razdelili svoj kruh z gladujočim ali planili v smrt, da rešite bližnjemu življenje... ozrite se takrat in kakor angela varuha, ki vam vdihava dobre misli, boste zagledali zraven sebe ljubljeno senco matere. Razum, knjige, šola, vse to nam daje ideje, toda čuvstva nam daje le mati. In zmerom so matere tiste, ki oblikujejo otrokom značaj!

Sadje — zdravilo

Jagode so bogate s fosforjem in zato izvrstno hranivo za živce. Vendar pa povzroča uživanje jagod pri nekaterih ljudeh občutljivo kožo izpuščaj. Pravijo, da uživanje kruha obenem z jagodami preprečuje te neprijetne posledice. Če ješ zelo veliko jagod, ti utegnejo razdražiti kri do vročice.

Malinov sok, pomešan z vodo, je pijača, ki jo bolniki jako cenijo. Pri žolčnih boleznih malinov kis navadno lajša bolečine in hladi. Tudi malinov kis je treba mešati z vodo.

Robide so staro in preizkušeno sredstvo zoper črevesni katar. Posušeno robidovo listje in cvetje, poparjeno s kromom, rabijo mnogi za grgranje. Koronine ženijo na vodo.

Pri borovnicah je čudno, da imajo v suhem, surovem in kuhanem stanju različen učinek. Surove ali kuhane jih uživajo zoper zaprtje, posušene ali v obliki borovničjega vina pa zoper črevesni katar.

Vkuhanne brusnice so izvrstne za take, ki bolehalo na želodcu ali za udnico, prav tako tudi za vročice, katerim prija tudi v svežem stanju, če jih stlačene primešamo pitni vodi.

Mezga iz bezgovih jagod žene na pot in na vodo ter je priporočljiva pri katarjih in revmatičnih obolenjih. Cvetje rabimo za čaj pri vnetjih vratnih žlez in hripavosti.

Listje divjega gloga daje čaj, ki je izvrstno čistilo za kri. Čaj iz posušenega gloga je jako koristen za skrofulozne.

Šipkova zrnca dajejo zelo okusen čaj, ki žene na vodo in ugodno vpliva pri obolenjih mehurja.

Izleček iz zelenih pomaranč, primešan rdečemu vinu priporočajo pri ohlajenju in napetosti prebavit.

Brinjeve jagode izvrstno služijo kot razkužilo pri nalezljivih boleznih. Brinjevo žganje uporabljamo za vtiranje pri revmatičnih obolenjih.

Sluz, ki se napravi, če polijemo kulinova zrna z mrzlo vodo, je dobro zdravilo zoper očesne bolezni. Vkuhanne kutine so dobre za črevesni katar.

Hranilna vrednost banane je znatna. Smokve in dateljni so izvrstno živilo, čeprav jim sušenje vzame nekaj njihove učinkovitosti. Smokvina zrnca so sveža najbolj zdrava, posušena rada zamašijo drobno cevje v ledicah in jetrih. Čaj iz kuhanih smokv je izvrstno sredstvo zoper katar in kašelj, prijetna voda za grgranje in tudi dobro vpliva pri vnetjih črevesa in sečnih organov.

Pomaranče vplivajo blažje od citrona. A tudi one pronikajo skozi sluznice. Lupine citron in pomaranč vsebujejo iste grenke snovi kakor breskve, samo da v znatno bolj koncentrirani obliki.

Anana ni samo odlična poslastica, ampak vsebuje tudi mnogo hranilne snovi, namreč 15% sladkorja; mimo te-

ga je zaradi svoje sočnosti lahko prebavljiva.

Štedenje v gospodinjstvu

Gospodinja, ki ima v hiši plin, se zmerom jezi, koliko mora plačati na mesec mestni plinarni. Mnogo si lahko prihrani s tem, da pristavi dva lonca hkrati na plamen: postavi ju drugega vrh drugega. Ko je v spodnjem loncu zavrelo, se je zgornji že toliko ogrel, da zavre v nekaj minutah.

Varčuj z vžigalicami. Ne prižigaj za vsako stvar nove vžigalice! Shranjuj stare vžigalice in jih spet prižigaj ob plamenu. V to svrhu ti tudi služi kosček papirja.

Moda

Skrivnost mladosti

Starost se danes lahko skrije v moderno obleko, v privlačno frizuro, v negovan obraz in negovano telo. Z obleko lahko mnogo prikrijete! Babica si da ostriči lase na „fanta“ in noče ostajati za mladim dekletom. Tudi babica nosi večerne obleke brez rokavov in poseča kosmetične institute in telovadne tečaje. Zakaj ne? Dejstvo je, da so danes starejše dame mnogo bolj čile in čvrste kakor pred petdesetimi leti. Sport in novi burni tempo življenja jim vlija vedno znova življenske energije. Med moderno babico in vnučkinjo ni več tolikšne razlike kakor nekdanj. Angleška umetnica Fanny Waardova je babica, šestdeset let ji je, a kaže jih komaj petindvajset. Sama pravi, da se ne čuti starejša. „Čarobno ženo“ jo imenujejo v njeni domovini. Mnogokrat so jo ljudje vprašali, kako se je tako dobro ohranila, in vselej je dejala: „Mnogo sem se smejala, zakaj smeh pomlaja človeka!“

Moda za starejše in obilne dame

Večkrat slišimo dame v nevarni starosti 50 do 75 let, kako se pritožujejo: „Nova moda je ustvarjena samo za mlade in vitke dame, a zase ne najdem ničesar primernega!“ Vendar pa tudi v teh letih ni tako težko izbrati pravega vzorca, če se dama le hoče ogibati pretiravanj, ki se dobro podajajo samo slokim, mladostnim postavam. Obilna dama naj pred vsem nikar ne nosi prekratkih kril, zakaj debele noge ne vplivajo ravno estetično: tudi visoki stoječi ovratniki so nadležni, zato je bolje, da si izbere la-

Razno zimsko perilo

nogavice, rokavice, krasne vzorce v pleteninah, kakor tudi lepo izbrano damskih oblek in plaščev po nizkih cenah priporoča trdka

Ign. Žargi, Ljubljana

Sv. Petra c. 3 in 11.

Športne čepice

v največji izbiri na drobno in debelo, perilo, trikotaža, nogavice, kravate itd. Najcenejši nakup pri

A. PRESKER, Ljubljana

Sv. Petra cesta.

30

hak ležeč ovrtnik, ovrtnik na zalek ali majhen okrogel ali oglat izrezek — med tem ko bo starejši dami bolj simpatičen visok, stoječ ovrtnik, ki se pri svetlih oblekah s temnim obrobkom ali pa, če nosimo k temni obleki svetel telovnik, kaj lepo uveljavlja.

Starejše in obilnejše dame naj se tudi ogibljuje naglašanja pasu, vse-kako pa naj ga nosijo rajši malo nižje, nego previsoko. Nepredeljene kompletne obleke z rahlo visečimi deli blaga ob straneh, plisje in zvončasti deli ob straneh ali spredaj vplivajo zelo ugodno. Garniture iz trakov in našivov, ki gredo brez presledka po vsej dolžini obleke, široke, vzdolž obrob-ljene volane, globoki vstavki, ki naj bodo pri temnih oblekah iz lahkih, svetlih blag — šifona ali georgette — vplivajo zelo elegantno in delajo po-stavo sloko. Pas ne sme biti nikoli pre-široko izdelan; rahlo nastavljena in z zaponko speta preveza vpliva zmerom jako ugodno. Pred vsem naj bi take dame pazile, da obleka v bokih ne bo pretesna, in tudi za rokave je bolje, da se preveč ne prilagajo. Ličen zaključek rokavov z vrezki ali majhnim zalekom, ki spaja široko ukrojeni rokav, bo vselej dobro došel. Raztezajoče linije v okrasju in dolge vrste gumbov pomagajo, da tudi v nevarnih letih lahko brez nevarnosti rešimo toaletno vprašanje.

Da bom še lepša

Kako neguješ obraz, če je koža pre-več mastna

Gotovo ste že opazili, da imajo naj-več zajedavcev tiste ženske, katerih lica so mastna. Maščoba se nabere v kožnih celicah, čez čas se te celice ko-likor toliko zapro in na obrazu osta-nejo črne pičice, ki kvarijo polt. Naj-rajši se napravijo zajedavci na nosu, bradi in čelu kar nam spet dokazuje, da so le posledica preobilne maščobe. Nekateri dame si potem stiskajo zaje-davce na vse načine in dosežejo s tem samo to, da jim ostanejo v polti drob-ne luknjice, ki jih pri količkaj jarki luči ne utaje.

Zajedavce lahko odpraviš, ne da bi škodila polti, takole: skuhaj navadni

kamelični čaj, odcedi ga in pomoči vanj kosček vate ali pa kako plateno krpico. Z njo si potem omoči ves obraz, ali pa vsaj tista mesta, kjer imaš zajedavce. Mokro krpico ali vato (seveda mora biti čaj vroč) pusti nekaj minut na obrazu. Vroč kamelični čaj ima dobro lastnost, da razširi kožne celice, tako da stisneš vsak zajedavec brez velikega napora, ne da bi kvaril polt.

A da se vrnemo k predmetu: ma-stno polt neguješ najlaglje z mrzlo vodo. Umivaj si obraz večkrat na dan in ne maži si ga z mastnimi kremami. Dostikrat pomaga tudi puder.

Nečista polt

Časih vidimo kako dekle ali ženo, ki ima mnogo mozoljev na obrazu: znak, da ni zdrava. Mozolje odpraviš s tem, da paziš na prebavo. Največkrat so mozolji posledica počasne prebave. Zato skrb za to, da uživaš lahko pre-bavljivo in ne premesnato hrano. Pri-kuhe in sadje so redilne, zraven pa še lahko prebavljive. Ako si tudi s sadjem ne urediš prebave, pij mine-ralno vodo ali pa vzemi vsak drugi dan kako lahko odvajalno sredstvo.

Ni treba, da si lepa

že po naravi,

negovati se pa moraš. Nega je dolžnost! Do ro nego-van obraz dvigne samoza-vest in razveseljuje okolico. Mladostni čar se podaljša za mnogo let, če se pra-vilno goji polt.

Redna skrbna nega kože

in primerna pravilno upo-rabljana kozmetična sred-stva, kakor predpisuje mo-derna kozmetika, to je potrebno. — Najrazličnejše načine negovanja v vsej današnji popolno-ti izvršuje

I. INSTITUT ZA MO-DERNO KOSMETIKO

ki se nahaja

Dvor kova ul. 3/II
(hiša Obno-e-Tönnies)

Odstranjuje nečistoče obra-za, ogrce, nadležne kocine, starostne gube, vraske itd.

Lepa frizura Vas polepša!

Priporočamo Vam

moderno urejeni

frizerski salon

M. PODKRAJŠEK

Ljubljana, Sv. Petra c. 12

Trajno kodranje,

vodna ondulacija,

barvanje sivih las

z modernimi barvami,

manikura, masaža i. t. d. i. t. d.

45

Praktični nasveti

Svilene nogavice

peri v mlačni vodi, nikoli ne v vroči, ker se svila skrči in izgubi sčasoma tudi blesk. Svilene nogavice likaj le z mlačnim železom ali pa vobče ne, če hočeš, da se svila ohrani.

Kako preprečiš rjo na likalniku?

V mnogih hišah sem opazila, da so likalniki zarjaveli. Ta nedostatek je težko odpraviti, a preprečiti ga je lahko. Po rabi namaži likalnik z navadnim voskom in ga tako shrani. Kadar ga spet potrebuješ, ga dobro obriši in ni-koli ti ne bo zarjavel.

Kako daš ranjencu prvo pomoč?

Najprej si dobro zapomni, da se ne smeš dotakniti rane z umazanimi ro-kami. Rano (kakršnakoli bi že bila) iz-peri s čisto vodo in obveži s čisto ruto. Če so žile prerezane ali če je nastopilo močno krvavljenje, izpodveži ranjeno mesto. Dobro je, da ima vsaka gospodi-nja v hiši stekleničico lizoforma, ki desinficira vse rane in jih varuje gno-jenja.

Če lesene žlice potemne

Lesene žlice sčasoma potemne. Mno-gokrat zapaziš na njih tudi madeže sadja, ki jih zlepa ne odpraviš. Po-maga pa tole: Položi lesene žlice v li-ter vode in primešaj 4 gr klorovega apna. V tej vodi kuhaj žlice dobre če-trt ure in jih nato večkrat oplakni v čisti hladni vodi.

Bratov strel

Mož, ki so ga poznali pod imenom Miles Walford, je sedel v udobnem naslanjaču v svojem amsterdamskem stanovanju in poslušal radio. Njegov aparat je bil tako jak, da je prestregel z njim pol sveta; najrajši ga je ustanovil na londonski ali daventryjski val.

„Preden nadaljujem,“ je oznanil glas iz Londona, „moram opraviti neko naročilo. James Cragg, ki živi nekje na celini, naj pride neutegoma v chelseansko bolnico sv. Filipa, kjer mu umira brat William. Ponovim ime in naslov: James Cragg —“

Mož, ki se je imenoval Walford, se je srepo zagledal pred se. Willie umira! Brat Willie, ki se je vselej obračal nanj, kadar je bil v sili; Willie, ki ga je ljubil nad vse!

Ali mu sme odreči?

Istorije z Bertramom Callengerjem se gotovo nihče ni več spominjal. A zaporno povelje za Jamesa Cragga še ni zastarelo; za onega Cragga, ki je bil pobegnil na celino in ki se je kot trgovca Milés Walford čutil v Amsterdamu na varnem.

Londonska policija ima dober spomin. Tam bo zanesljivo kak detektiv prestregel besede v radiu in si dejal:

„James Cragg. Mož, ki je ubil Callengerja in pobegnil. Dobro. Ko pride, ga aretiramo.“

Ali naj tvega? Če ga spoznajo! To bi bilo konec. Kajti nobena olajševalna okolnost ne more zbrisati dejstva, da je namenoma ubil. Ne, ne pojde.

Potlej se je spet spomnil Willieja. Zaradi njega je ubil Bertrama Callengerja. Mož je bil lopov; slučajno je bil doznal o majhnem prestopku, ki ga je Willie zagrešil v mladih letih. Zagrozil mu je, da ga naznani, če mu ne pomaga pri nekem zločinu.

Kako naj bi bil to preprečil? Samo ena je bila pot: Jim Cragg si jo je izbral.

Šel je namestu Willieja na sestanek in lopova ustrelil.

Potem je pobegnil. Toda v naglici je pozabil pištolo in po njej so vedeli, da ga je on ubil, in izdali tiralico za njim.

Storil je za Willieja. Zanj je vselej napravil vse, kar je mogel. Willie morda ne bi bil tako ravnal, a Jim tudi ni zahteval. Čudna je človeška priroda, da imamo rajši one, ki smo jim pomagali, kakor tiste, ki so nam izkazali uslugo.

Ne, ne sme mu prošnje odreči.

Miles Walford se je odločil. S prvim parnikom je odpotoval.

V bolnici se je predstavil s privzetim imenom in povedal, da je Williejev prijatelj. Usmiljenka ga je neutegoma odvedla k bolniku.

Zraven Williejeve postelje je stal mož z beleznico v roki. Willie se mu je videl slab in upadel; bil je bled ko smrt. Le oči so mu živele; ko so uzrle došleca, so še bolj zagorele.

„Jim! Prišel si! Hvala ti!“

Jim je stisnil mrzlo roko.

„Willie!“

Umirajoči se je nasmehnil.

„Z menoj je končano, Jim. Avto-bus me je ubil. Dober brat si mi bil, Jim. Vse si storil zame — vse! Zdaj sem svojo stvar uredil: izpovedal sem se.“

Jim je ostrmel.

„Izpovedal?“

„Callenger, Jim. Izpovedal sem se in detektiv je podpisal. Prost si, jim.“

Jim ga je pogledal, kakor bi bilo treščilo vanj.

„Toda —“

„Streljal si nanj, Jim, a ga nisi ubil. Ubil sem ga jaz. Šel sem za njim, in sem ga videl: ni bil ne mrtev, ne hudo ranjen. Dvakrat si ustrelil nanj, a ranil si ga samo v meso. Pobral sem revolver in oddal tretji strel, strel v glavo, ki sem ga z njim ubil. Jaz, ne ti. Oprosti, Jim, prej se nisem upal priznati. Zdaj, ko umiram, hvalim Boga, da lahko povem resnico.“

Poslednje besede so se izgubile v šepetu. Willie je zaprl oči.

„Kakor kaže, je vse v redu,“ je menil mož zraven postelje. „Izpoved umirajočega. Za nas je verodostojna, razen če —. Ali imate kaj pripomniti?“

1. in 2. številka

„Romana“

sta vkljub visoki nakladi skoro popolnoma

posli!

Novim naročnikom je le še nekaj izvodov na razpolago. To naj nikogar ne moti, ker itak prinašamo

ob začetku vsakega nadaljevanja naših romanov

vsebinsko prejšnjih poglavij

Naročnina za „ROMAN“ je za vse številke (dokler traja zaloga):

25 Din,

od 3. številke naprej (t. j. začenši s 4.):

18 Din

do novega leta!

„Nisem vedel,“ je počasi odgovoril Jim. „Mislim sem, da sem Callengerja ubil, a prepričal se seveda nisem. Nisem vedel, da je bil brat v bližini, a če sam pravi —“

„Umirajoči ne lažejo. Čemu bi lagali? Zaporno povelje proti vam bo seveda ukinjeno, o tem ne dvomim. Utegnili bi vas obtožili zaradi telesne poškodbe, a ne verjamem. Saj vemo, kdo je bil Callenger.“

Detektiv je vstal.

„Zdaj pojdem na policijsko predsedstvo in oddam poročilo. Zunaj me čaka stražnik, ki bo pazil na vas, če nam boste potrebni.“

S temi besedami je šel.

Jim je pokleknil k bratovi postelji. Prav dobro je vedel, da Willie tisto usodno noč ni mogel biti na kraju, kjer je Callengerja doletela smrt.

Stisnil je bratu roko. Umirajoči se mu je nasmehnil in slabotno odvrnil stisk. V njegovih ugašajočih očeh sta zasijala sreča in pokoj.

Šale

Na vogalu stoji barabica in puši „čik“. Priletna gospa pride mimo njega in ga pokara: „Ti! Ali tvoja mama ve, da pušiš?“

A mali se hladno odreže: „Vi! Ali Vaš mož ve, da na ulicah nagovarjate druge moške?“

Pred cerkvijo stoji ženska z otrokom v naročju in plaka. Usmiljen gospod, ki pride mimo, jo vpraša, zakaj je tako žalostna.

„Oh, gospod, rada bi ga dala krstiti, a župnik nočejo opraviti krsta, če ne plačam pristojbine; jaz pa nimam denarja!“

Tedaj potegne gospod stotak iz žepa in ga poda ženi: „Krstite otroka in prinesite mi drobiž nazaj.“

Kmalu nato se žena vsa srečna vrne in s prekipevajočo hvaležnostjo odda dobrotniku drobiž.

„Prav, prav,“ reče ta, „vidite, kako Bog plačuje dobroto. Zdaj smo vsi trije veseli: vi, ker je otrok krščen, župnik, ker je dobil pristojbino, in jaz, ker sem se iznebil ponarejenega stotaka.“

Jaka je kradel pa mora v luknjo.

V soboto ga peljejo v jetniško kopalnico in mu ukažejo, naj se sleče.

„Za pet krvavih ran,“ vzklikne paznik, „kdaj ste se pa zadnjič kopali?“

„Kaj bi se kopal,“ se dostojanstveno odreže Jaka. „Saj nisem še nikoli sedel!“

Rex Beach:

Zlati demon

Pustolovni roman

Prejšnja vsebina: Zlatokopa Glenister in Dextry se odpravljata v Nome na Aljaski, kjer imata zlat rudnik Midas. Ravno se hočeta vkrcati, ko pride k njima neka mladenka in ju prosi, naj jo rešita, ker jo preganjajo mornarji. Vzameta jo s seboj na parnik in Helen Chestrova — tako ji je ime — jima prizna, da je pobegnila z ladje „Ohio“, kjer razsajajo črne kože. Pove tudi, da potuje s tajnim poslanstvom v Nome. Z Dextryjem se naglo sprijazni, a Glenister, mlajšega, jo je strah.

V Nomeju poišče deklica pisarno odvetnikov Dunham & Strujeja, da preda Strujeju, zapitemu in zanemarjenemu starcu, neke listine. Iščoč prenočišča trči z Glenistrom na množico razburjenih ljudi, ki gledajo vsakdanji prizor: dva zlatokopa sta se bila sporekla in se streljata. Eden obleži mrtev, a Heleno zavaruje Glenister z lastnim telesom, da je ne bi pogodili strelji. — Drugo jutro pridejo v Nome z ladjo „Senator“. Helenin stric sodnik Stillman, odvetnik Dunham in McNamara; slednja se takoj odpravita k Strujeju na posvetovanje.

„Da“, se je oglasil Struve, „nikaka umetnost ni, kupiti ljudi, da si laste pravico do kakega zlatokopa, in nikaka umetnost ni, odkupiti jim pozneje to pravico, posebno, če vedo, da je nimajo... toda kaj hočete storiti, če lastniki posežejo po puškah?“

McNamara se je zasmejal.

„Kdo je to storil?“

„Prijazni, sivolas star tesaški ropar, Dextry po imenu. Zgodilo se je pa takole:

Poslal sem Gallowaya, da bi zlatokop še enkrat izkoličil; ponoči si je skrivoma delal beležke, drugo jutro zarana pa je že razbijal na mojih vratih. Izkusil sem že mnogo strahu v najraznovrstnejših oblikah, a česa takega še nikoli.

„Skrijte me, a brž!“ je zavpil ves zasopel.

„Kaj se je zgodilo?“ sem vprašal.

„V medvedjo jamo sem padel!... Spustite me noter!“

Moral sem ga skriti za tri dni, zakaj stari — v mislih imam Dextryja — je robantil po cestah in bljuval ogenj in žveplo.

„A drugi?“ je vprašal Dunham.

„Drugi so sami Švedi in nimajo poguma. Niti psa se ne bi upali pretepsti. Toda moža, s katerima boste imeli posla, sta drugega kova. Eden je star, drugi mlad. Slutnjo imam, da ž njima ne bi bilo dobro sporeči se. Da ni njun zlatokop najboljši v vsem okraju, bi svetoval: pustite ga!“

„Že prav,“ je zagodrnjal McNamara.

„Moral sem delati skrivaj,“ je nadaljeval Struve. „Ko mi je gospodična Chestrova prinesla papirje, sem takoj ukrenil vse potrebno. Začel sem se zanimati za pravne pravice lastnikov najbogatejših rudnikov, a ne verjamem, da bo kaj iz tega. Za kaj gre prav za prav?... Za izsiljevanje?“

„Kaj pa vendar mislite! Za koga me neki imate?“

„Vem; samo tega ne razumem, kaj imate še drugega v mislih.“

„Čez teden dni bodo vsi dobri kôpi v vsem Nomeju v mojih rokah.“

McNamarov glas je zvenel mirno, a odločno, njegov pogled je bil drzen in živahen. Toliko moči in zaupanja vase je žarelo iz njega, da je oba poslušalca potegnili za seboj.

Načrt je bil fantastičen; a vendar je Wilson Struve verjel v njegovo izvedbo.

„To je nekaj velikega — skoro prevelikega,“ je zamrmral.

Dunham je nervozno prestopal z noge na nogo.

„Seveda je velik načrt in gospod McNamara je največji človek, kar jih je Aljaska dozdej videla.“

„Moj načrt je velikanski in največji možje v Washingtonu so mu naklonjeni,“ je nadaljeval politik. „Poglejte!“

Razvil je veliko polo papirja, vso popisano s samimi imeni in številkami.

„To so moji delničarji in njih deleži pri tem podvzetju; imena morajo seveda ostati tajna. Pokažem vam to samo zato, da vidite, kdo je za menoj.“

„O, to že vidim!“ Struve se je nervozno zasmejal. „Dunham je bil pri vas, ko ste izdelovali načrt, in je govoril z vašimi prijatelji v Washingtonu in New Yorku. Če on pravi, da je vse v redu, mi zadošča. A kaj, če začne

Na 1. novembra čakajo

množi, da plačajo naročnino. Glede na to pošljemo današnjo številko vsem, ki „Romana“ še niso vrnili. Ker imamo 1. in 2. št. vključno veliki nakladi le še nekaj izvodov, jih nujno vabimo,

da stopijo v naš krog.

„Roman“

TEDNIK ZA VSE

Ljubljana, Breg štev. 10

družbi slaba presti in se v javnosti zve, kdo so deležniki?“

„Ne bojte se. Če le količkaj sumljivo zadiši, uničimo knjige. Poslušajte moj načrt!“

Kratko je razvil svoje misli. Struvejev pijanski obraz se je razlezel od občudovanja.

„Bogme, vi ste pravo čudo!“ je vzkliknil naposled. „Računajte name! Sicer je res nekoliko nevarno... a prav zato mi je stvar pogodu.“

„Nevarno?“ McNamara je skomignil z rameni. „Saj je zakon z nami... ali bolje, mi smo zakon. Zdaj pa na delo!“

To rekši si je McNamara slekel suknjič in telovnik, vzel listine, ki jih je Struve razprostrl pred njim, in jih naglo preletel. Njegova vročična vnetost je prevzela tudi pajdaša in kmalu je za zaklenjenimi vrati firme Dunham & Struve zavladala mrzlična marljivost.

Ko je Helen Chestrova spremljala sodnika proti bahavemu trinastropnemu hotelu, ji je bilo lahko pri srcu. Čar nove dežele jo je bil prevzel in vrhu tega se je čutila nekam sproščeno. Glenister ju je bil iz daleka opazil in se je nameril proti njima, da ju pozdravi.

„Nečakinja mi je pripovedovala, kako ste ji pomagali,“ je začel stari gospod. Utegnilo mu je biti kakih šestdeset let. Bil je simpatične vnanjosti z gladko obritim obrazom, ki je razodeval razumnost in izobraženost. Glenisterja so motile samo njegove nemirne oči.

„A gospod Glenister ni samo vitez nasproti damam,“ je dodala Helen, „ampak je pomemben še zaradi nečesa drugega — zlatokop Midas je njegova last.“

„Res?“ V sodnikovih očeh se je zasvetilo. „Slišal sem, da je ta rudnik zelo dragocen. Ali že kaj kopljete?“

„Se ne; pojutrišnjem začnemo. Letošnjo zimo sneg dolgo ni skopnel.“

„Zanima me. Ali bi hoteli z nama do hotela? Rad bi zvedel kaj več o teh rudnikih.“

„Zlatokopi so res veliki in obsežni. Vrhnja plast je tako tanka in tako lahko je priti do zlata, da zaradi tatov vobče ne bi smeli ostaviti svojih kopov, če nas ne bi zima zavarovala.“

„Koliko bodo neki dali rudniki v Anvil Creeku letošnje poletje?“

„Težko je reči. Zlatokop Midas sam utegne vreči pet tisoč na dan in ostali zlatokopi niso skoro nič slabši.“

„Ali ste si zavarovali svoje pravice?“

„Seveda. Naše pravice za izrabljanje zlatokopa so jasne ko dan.“

„Orožja kakopak ne mislite rabiti?“

„Zakaj ne? To je doslej vselej pomagalo.“

„Ti časi so minili. Zdaj vlada tu zakon in vaša dolžnost je, da se zatečete pod njegovo okrilje.“

„Morda. Toda v tej deželi je bil rov, ki je imel svojega lastnika, ljudem tako svet kakor njegova rodbina. Prej niti vedeli nismo, kaj je ključ in ključavnica. Zdaj je vse drugače. Letošnjo pomlad je bilo več prestopkov proti lastninski pravici kakor v vsej prejšnji zgodovini dežele.“

Prišli so bili do hotela. Deklica se je hotela posloviti, a Glenister jo je zadržal.

„Nalašč zaradi vas sem prišel z gora. Že teden dni vas nisem videl.“

„Ne govorite takol!“ ga je hladno prekinila.

„Zakaj se me ogibate? Žal mi je, da sem vas ono noč razžalila...“

„To ni tisto,“ je odvrnila počasi. „Zadnje čase sem mnogo razmišljala o vsem in zdaj, ko sem se seznanila s tem življenjem, vidim, da je bilo vaše ravnanje povsem prirodno. Ne, da bi bilo odpustljivo, vendar vam nočem ničesar očitati. Mislim celo, da bi vas utegnili vzljubiti kot prijatelja, ker ste toliko storili zame. Rešili ste mi življenje in hvaležna sem vam, a vendar se vas bojim. Nekaj krutega je v vaši moči, nekaj neukrotljivega in blaznega.“

Nasmehnil se je.

„Izpreobrnem se, če je taka vaša želja. Dam se izropati in obesiti, podvržem se milosti civilizacije in odložim pohlep po maščevanju in slavi in vse drugo, če vam tak bolj ugajam. Obljubim vam celo, da ne zavijem vratu onemu, ki mi bo hotel ukrasti zlatokop; in Bog mi je priča, da ni to nič manj kakor če si je Samson dal odrezati lase.“

„Mislim, da bi mi bili potem manj nešimpatični. A to se ne bo nikoli zgodilo. Preveč divji ste.“

Na severu je krčma vse: tam se zbirajo možje, da razpravljajo o poslih, tja prihajajo pit, kvartat in kockat.

Bilo je pozno zvečer, ko je stopil Glenister v severno krčmo. Počasi je hodil med kvartopirskimi mizami in se naposled ustavil pri kockarjih. Ko je prišla vrsta nanj, je tudi on vrgel kocko; dobil je in takoj naročil žganje za tovariše okoli mize; taka je navada.

Dvignil je kozarček in zdajci mu je pogled obvisel na možu, ki je stal pokraj njega in se vneto razgovarjal. Tujec je zbuja občo pozornost; bil je večji od drugih, pri tem pa okreten in spodobnega vedenja. Med možmi, ki so stali okoli njega, je Glenister spoznal Mexica Mullinsa, starega pre-

tepača, ki je bil v Unalaski Dextryja svaril.

V tem, ko si je Glenister še ogledoval goste, se je skozi široka vrata zamajal pijanec. Ko je zagledal visokega neznanca, je priprl oči in zavpil:

„Saj to je Alex McNamara! Nu, kako kaj, stari razbojnik?“

Nagovorjenec je došlec hladno obrnil hrbet.

„Le nikar se mi ne obračaj proč! Rad bi s teboj govoril!“

McNamara se ni izmenil zanj, dokler ni dobil udarca na pleča. Obrnil se je in se otresel vsiljivca.

„Ne moti me! Ali ne vidiš, da ne utegnem?“

„Ha, z menoj ne utegneš? Tudi dobro, bom pa jaz govoril s teboj! Lepo boš gledal, če povem ljudem, kaj vem o tebi!“

Glas mu je zvenel preteče in ljudje so postali pozorni. Ko je McNamara to videl, se je obrnil k njemu in njegove besede so bile jasne, ostre in mrzle:

„Mir, pijanec! Glej, da se pobereš, preden se ti kaj pripeti!“

Spet se je obrnil proč, toda pijanca je njegova potrpežljivost očitno še bolj opogumila. Zagrabil ga je za roko.

„Gospodje, oprostite trenutek.“ McNamara je položil roko na rudarjev flanelasti rokav in ga blago vedel skozi grohotajočo se množico pri zadnjih vratih ven.

Ko sta prestopila prag, je brez besede stisnil pest in udaril žrtev kruto in trdo v obraz. Nemo je mož telebnil na tla; glava je votlo udarila ob tlak. Ne da bi se dalje menil zanj, se je McNamara vrnil v krčmo in nadaljeval pogovor, kakor da se ni nič zgodilo.

Ko si je vse zabeležil, kar so mu povedali Mexico in drugi, je dostojanstveno stresel svojim spremljevalcem roko in šel.

Nekaj rudarjev je stopilo ven in prineslo pijanca na ruletno mizico, kjer ga je krčmar obliž z vodo.

„Ne bo huđega,“ je rekel eden izmed okoli stoječih. In potlej je navdušen dodal:

„Vendar že mož na naselbini!“

Šesto poglavje

ZLATOKOP POD VARUŠTVOM

Na Midasu so začeli postavljati zlatokopnice. Dolge platnene cevi so se nalik orjaškim kačam vile z nasipa in rožljanje peska se je blaglasno zlivalo s šumenjem vode, žvenketanjem orodja in udarjanjem jekla. Kolesa na lopate so z besno naglico požirale rečno strugo. V velikih belih šotorih v ozad-

ju je spalo petdeset mož nočnega pásada; zakaj tu niso poznali ne počitka, ne noči, ne nedelje, ne premora — v tistih sto dneh, ko se je severna zemlja ponujala lopati.

Po zajtrku si je Dextry osedlal konja.

„V mesto pojdem in si kupim tehtnico za zlato. Do večera bom nazaj; takrat bova lahko izpirala. Po tem, kar je Glen obetala, utegne biti do tisoč unc.“

Odjezdil je vzdolž gorske tokave, Glenister pa se je vrnil k leskečočim se lopatom in hrumenju, ki ga je tako rad poslušal. Bilo je okoli štirih popoldne, ko ga je preplašil klic iz šotorov, kjer so spali kopači; četa jezdecov se je tam ustavila.

Ko je Glenister stopil tja, je med njimi opazil Wilsona Strujeva, odvetnika, in visokega, lepo oblečenega gospoda iz krčme: McNamara, moža s trdo pestjo.

„Čujte, Glenister, prišli smo, da si malo pobliže ogledamo vašo lastninsko listino.“

„Kaj je ž njo?“

„Kak mesec dni bo tega, kar jo je nekdo skušal izpodbiti.“ Struve je premolknil. „Galloway je vložil tožbo.“

„Zemlja je Dextryjeva in moja. Midva sva rudnik odkrila, midva sva začela kopati. Izpolnila sva vse postavne predpise in rudnika ne dava.“

„Gotovo, gospod,“ je odgovoril McNamara, ki se je dotlej na videz ukvarjal samo s svojim konjem. „Če je vaša listina v redu, se vam ni ničesar bati. Toda zdaj so prišli zakoni v Aljasko in stvari morajo iti svojo pot. Zadeva je v nekaterih besedah tale: Gospod Galloway je vložil tožbo; sodišče vam ne dovoli, da bi dalje kopali, in me pooblašča kot svojega zaupnika, da obdržim rudnik v obratu, dokler se proces ne odloči. Poletje je tako kratko, da bi bila krivica nasproti zakonitemu lastniku, če bi rudnika vse poletje ne izrabljali. Imam pooblastilo, da vodim vsa dela in da porabim dobičke kakor odloči sodišče. Gospod Voorhees bo kot sodni uradnik Združenih držav pregledal papirje.“

Glenister je kakor v obrambo dvignil roko.

„Stojte! Saj mi vendar ne mislite natvezti, da bi bilo kje na svetu sodišče, ki bi priznalo Gallowayeve zahteve?“

„Sodišče ne sme ničesar v nemar pustiti. Če njegovi razlogi ne drže, tem bolje za vas!“

„Kako mi morete meni nič tebi nič postaviti upravitelja? O procesu nič ne vem! Nihče ni bil na odgovor poklican in nihče ni imel prilike, da se brani.“

Kdor se na „Roman“ ne misli naročiti, naj ga urne! Za odpravištvo je vsak izvod dragocen, da more zadostiti navalu novih naročnikov!

„Rekel sem vam že, da smo v izrednih razmerah in da so zato potrebni nenavadni ukrepi.“

„Dobro — saj zlato nam ne uide. Pripravljena sva ustaviti delo v zlatokopu, dokler ne bodo stvari v redu. Tega pa vendar ne morete zahtevati, da svojo lastninsko pravico odstopiva drugemu. Smešno!“

Voorhees je zmajal z glavo.

„Ravnati se moramo po navodilih. Saj greste lahko na sodišče in zahtevate, da upravitelja odstavijo. Če je vaša lastninska pravica tako jasna, kakor zagotavljate, pač ne bo težav.“

„Prizadeti niste samo vi,“ je dodal McNamara. „Zasedli smo vse rudnike tu spodaj.“ Pokazal je z roko proti globeli.

Med tem ko je govoril, je Glenister naglo pomislil, kaj naj stori.

„Mož, ki je poklican, da o teh stvarih razsode, je sodnik Stillman,“ je rekel Struve, ne vedoč, kaj se v Glenistru dogaja.

Mladi mož je koprnel samo po boju, ne boju z besedami, lokavščinami ali frazami, nego s pestmi in jeklom; čutil je, da je ravnaje teh ljudi nezakonito in da je samo izzivanje. Mexico Mullins ju je svaril! In vendar...

Stopil je počasi navzdol, dokler ni bil pri šotoru. Vsi so ga ostro opazovali; toda ko je hotel steči noter, da pokliče svoje ljudi, se je spet domislil besed sodnika Stillmana in njegove nečakinje. Stari je bil brez dvoma poštenjak in možje so najbrže storili, kar se jim je videlo pravično. Zakaj naj bi se jim uprl? Njegovo lastninsko pravico je bilo tako lahko preveriti, da se ne njemu ne Dextryju ni bilo treba bati nikakih nepravil. In nemara je deklica vendarle mislila resno, ko je rekla, da bi ji bil bolj pogodu, če bi zaradi nje opustil svoj stari način boja. Gotovo bi mu zamerila, če bi se z orožjem v roki uprl že kar prvi naredbi njenega strica. In tako ji je hotel pokazati, da se zna tudi ukrotiti.

Med tem ko je tako premišljeval, je zaslišal v vratih glas. Bil je Simms, njegov preddelavec. „Stopi stran, dečko! Velikega imam ravno na muhi.“

Glenister je opazil, da so možje na konjih segli po pištolah, in je baš še pravočasno stekel do Simmsa, zakaj stari je bil stopil ven z winchestersko puško in jo prislonil na lice. Glenister je udaril po cevi in mu izbil puško iz roke.

„Pusti to!“ je ostro zavpil. „Jaz ukazujem, kdaj je treba streljati.“

Obrnil se je: jezdeci so bili puške namerili nanj — le McNamara se ni zganil, čeprav je bila nanj namerjena Simmsova puška.

„Tudi brez tega je že dovolj slabo,“ je zagodrnjal Glenister. „Ni treba, da bi si še sami kvarili položaj.“

Simms je ves blede in razkačen zasopel in nejeverno pogledal svojega gospoda.

„Izmed vseh prekletih norcev ste vi še najabotnejši,“ je zaškrtal, šel mimo sodnega upravitelja proti rovu, si oblekel suknjič in izginil proti mestu, ne da bi se še kaj ozrl na rudnik ali moža, za katerega se ni smel boriti.

Sedmo poglavje

KVARTASKI KRALJ

Pod konec julija je v severni krčmi cvetel posel. Opremili so jo bili na novo; kristalne svetiljke so se iskale v vseh barvah in tako nekako odražale pestro razpoloženje občinstva, ki je hodilo mimo, se ustavljalo ob igralnih mizicah ali pa zijalo na oder v ozadju. Prejšnjo barsko opravo so bili postavili čisto zadaj v velikem poslopju, poleg vhoda v plesno dvorano, kjer so ljubitelji gledališča v premorih praznili čaše ali se malo zavrteli.

Predstava je bila končana; dvorana se je izpraznila, a na odru se je razmestil orkester. Igral je razposajen, dražee twostep.

Možje, domala sami mladeniči, so plesali kakor šolarčki, a ženske, ki so bile vse dobre plesalke, so plavale nalik rožnemu cvetu v poletnem vetriču. Obrazi so žareli, oči so se lesketale in le redko je vmes zazvenel nevesel glas.

Zdajci je godba utihnila in dvojice so pritiskale proti točilnici. Ženske so pile nedolžne pijače, možje večinoma whisky. Časih je ta ali oni skušal svoji dami dopovedati, da bi žganje, ki njemu tako dobro tekne, tudi njej ne škodilo. Dama je navadno na videz pristala in njen spremljevalec ni opazil, da je skrivaj pomignila točaku in ji je natočil namesto žganja vodo ali namestu whiskyja pivo z ingverjem.

Tujca, ki je ravno prišel z Vzhoda, bi najprej presenetila izborna godba, potlej čedna obleka žensk in naposled oguljena vnanost moških; zakaj nemalo jih je bilo v delovnih haljah, drugi v volnenih jopičih z velikimi monogrami in znaki, vsi pa brez ovratnikov.

V igralnici je bilo le malo žensk. Možje so se gnetli okoli mize, se razgovarjali o poslih, o domu, o ženskah, o kupljenih in prodanih zlatokopih in mešetarili z vsem, bilo s kračami, bilo s častjo.

„Kvartaški kralj“, ki je bil od Atlina do Nomeja na glasu najboljšega ban-

karja, je imel svoj posad od osmih do dveh. Bil je vitek, okreten mladenič kakih tridesetih let; govoril je tiho, na ustih mu je igral blag nasmešek in med ženskami je bil na glasu ognjevit tega moža. Sovražnikov domala ni imel, a čeprav so ga mnogi šteli med prijatelje, so se mu na tihem vendarle čudili.

Kvartaški kralj je bil nocoj v kaj neprijetnem položaju; Šved Sam iz Dawsona je tvegale cele kupice žoltih igriških znamk in je bil ročen in spreten kvartač. Tudi neki Žid je položil deset zmečkanih tisočdolarskih bankovcev in kup drobiža pred se in igral divje in blazno smelo.

Fara je večini ljudi knjiga s sedmimi pečati, zakaj pravila so zelo zamotana. Igra zahteva vaje, prisotnosti duha in spretnosti. Bankar mora razdeliti kvarte, obdržati v spominu mnogotere vložke, urediti nakupičene bankovce in po bliskovo presoditi dobiček in izgubo. Kvartaški kralj je zaslovel po tem, da se ni nikoli zmotil in da je opravljal svoj posel točno kakor ura. To noč so njegove zmožnosti prišle posebno do veljave. Svojo službo je vršil molče in mrko.

Zatopljen v svoj posel je docela prezrl novodošleca, ki si je hrupno utiral pot do njega. Vsi so se ozirali po njem.

Kvartaški kralj je naglo pogledal čez ramena in dih mu je zastal — a le za trenutek. Dekle je stalo za njim, tako tesno poleg njega, da se je s čipkami svoje jopice dotaknilo njegovega rokava. Bil je ravno pri mešanju.

„Kako s teboj, Cherry?“

Ni mu odgovorila, njene oči so obisele na igralni mizici.

Kakšna ženska! je pomislil. Ni bila velika. Obraz je imela podolgast, temnosinje oči so ji zastirale drobne, svilene trepalnice. Obleka se je lepo prilagala dolgemu životu, lepe polne okrogle prsi so se ji prelestno odražale iz bluže. Pepelnato plave lase si je bila počesala globoko čez ušesa in kadar se je nasmehnila, je pokazala dve vrsti leskečočih se zob. A najbolj čudno je bilo, da se je njen obraz videl nedolžen in njen nasmeh naiven kakor pri dvanajstletnem dekliču.

Kvartaški kralj je prenehal mešanje in spravljal kvarte v predal. Tedaj je rekla ženska:

„Prepušti mi prostor, kralj!“

Možje so zahlipali, žid se je zahehetal, reditelj se je strmo vzravnaval.

„Rajši ne! Igra je težka,“ je posvaril kvartaški kralj.

Ali ona je ukazovala velela:

„Brž! Daj mi prostor!“

Kvartaški kralj je vstal. Ona je sedla na njegov stol, slekla rokavice in obrnila briljantne prstane na roki.

„Hudiča, kaj to pomeni?“ je zagodrnjal reditelj. „Ali si pijan, kralj? Takoj vstanite, gospodična!“

Počasi se je obrnila k njemu. Nič več ni bilo nedolžnosti v njenih črtah in oči so se ji preteče zasvetile. Zlovešče je pobesila trepalnice in nabrala ustnice.

„Vrzi ga ven, kralj!“ je rekla in glas ji je zvenel trdo, kakor da govori gospodarica s svojim sužnjem.

„Pusti jo!“ je pomiril kvartaški kralj reditelj. „Ona zna bolje od mene. Saj jo poznaš: Cherry Malottova je.“

Ne mēneč se dalje za začudene poglede, je deklica začela opravljati posel. Lepe mehke roke so zdrsnile čez mizo. Naglo in spretno je razdelila karte in potegnila k sebi igrske znamke in baker; v sleherni kretnji se je razodevala ročnost, ki jo da dolga vaja. Reditelj je utihnil; v vseh očeh je bilo samo občudovanje. Nekateri so celo stopili na stole, da si ogledajo čudežnega ženskega bankarja.

Dvajset minut je opravljala posel in reditelj ni niti enkrat opazil napake.

V tem so se odprla vrata in pojavil se je Glenister. Prerinil se je skozi množico, hoteč priti do vhoda v gledališče. Bil je zamišljen in raztresen; brez besede in pozdrava je šel mimo prijateljev.

„Kaj mu je noč?“ je vprašal eden izmed okoli stoječih.

„Ali še ne veš? Midas so mu vzeli in zdaj je v lepih škripcih.“

Tedajci je deklica prenehala in vstala.

„Igraj do konca!“ je velel kvartaški kralj. Gledalci so nezadovoljni zagodrnjali.

Ona pa je odkimala in si zdolgočaseno nataknila rokavice. Zrinila se je skozi gnečo in hodila brez smotra okoli. Ko je prišel mimo nje natak, ga je nekaj vprašala.

„Zgoraj je v loži.“

„Sam?“

„Da. Vsaj pred minuto je še bil.“

Trenutek nato je Glenistra, ki je opazoval dvorano pod seboj, zmotilo v njegovem mrkem razmišljanju škripanje ložnih vrat in šumenje svilnate obleke.

„Prosim, idite,“ je zagodrnjal, ne da bi se bil ozrl. „Ne potrebujem družbe.“

Ker ni dobil odgovora, je nadaljeval:

„Prišel sem semkaj, da bom sam.“

Tedajci je začutil na licih dve vroči roki.

„Dečko moj!“ je dahnila. Presenečen je vstal.

„Cherry! Kako dolgo si že tu?“

„O, že več dni! Prišla sem iz Dawsona. Nisem več vzdržala, pa sem pri-

šla k tebi. Daj, pripoveduj kaj o sebi! A še prej naj si te ogledam!“

Potegnila ga je na svetlo in ga željno požirala s koprnečimi očmi. Tako tesno je stala zraven njega, da je čutil njen topli dih.

„Tako!“ je rekla. „Poljubi me!“

Prijel jo je za roko in se sprostil njenega objema.

„Ne, to je končano. Saj sem ti povedal, ko sem šel iz Dawsona.“

„Vse končano? O, ne. Ti tako misliš, a to ni mogoče. Preveč te ljubim, da bi te pustila.“

„Molči! V sosedni loži so ljudje!“

„To mi je vse eno! Naj slišijo! Ponosna sem na svojo ljubezen do tebe. Vsemu svetu jo razkričim.“

„Ali, dete, saj sva venčar v Dawsonu dolgo govorila in se zedinila, da je najbolje, če greva vsak svoja pota. Bili so časi, ko sem bil blazno zaljubljen vate kakor mnogo drugih, ali zdaj me je srečala pamet.“

„Da, da, vem. Mislija sem, da mi ne bo hudo, a ko si šel, sem videla, kako zelo koprnim po tebi. Sleherni dan v zadnjih dveh letih mi je bil nov pekel.“

Nič na njej ni več spominjalo na bitje, kakršna je bila, ko je stopila v igralnico. Govorila je hlastno, vse telo ji je drgetalo od vročice in glas se ji je trgal od strasti.

„Srečala sem se z možmi, o koliko jih je bilo, a nobenega nisem marala, dokler nisem zagledala tebe. Hodili so za menoj, ti pa si ostal hladen. Zato sem te poiskala. Vsemu se odrečem — vse storim, samo da bom smela biti tam, kjer si ti. Ves ponos sem izgubila — saj nisem več pri pameti — neumna sem, vem — a ne morem drugače!“

„Žal mi je. Moja krivda ni, da je tako.“

Smeh na njenem licu je zamrl. Potem se je iznenada vsa izpremenila: nasmehnila se je in jamice v licih so se ji zasmējale. Spustila se je na stol, zagnila zavese in zastrla razgled na dvorano.

„Dobro!“ Prijela ga je za roko in si jo pritisnila na lice. „Vesela sem, da te vidim. Tega mi ne moreš ubraniti, da te ljubim.“

Pogladil jo je z drugo roko po lasih. Ni vedel, da je ob dotiku vztrepetala kakor arabski konj pod bičem.

„Z menoj je zelo slaba,“ je rekel. „Zlatokop so mi vzeli.“

„Nu, saj veš, kaj ti je storiti. Nisi brez orožja, pesti imaš in puško.“

„To je ravno tisto! Tako mi vsi govorijo, vsi moji stari tovariši, a jaz ne vem, kaj naj storim. Zakon je prišel v deželo in poskusil sem mu priti na pol pota naproti. Izrinili so naju in po-

stavili upravitelja — McNamara mu je ime. Dextryja ni bilo in jaz sem jim dovolil. Ko je stari zvedel, je malone pobesnel. To je bil najin prvi prepir. Mislija je, da sem se jih ustrašil...“

„Ni mislil tako. Poznam ga in on pozna tebe.“

„To je bilo pred tednom dni. Vzela sva si najboljšega odvetnika v vsem Nomeju — Billa Wheatona — in poskusili smo razveljaviti varuštvo. Z Dextryjem sva ponudila jamstva, kolikor hočejo, a sodnik ni maral niti slišati o denarju. Prosila sva za dovoljenje, da se obrneva na višjo instanco — sodnik ne pusti. Čim več razmišljam o tem, tem slabša se mi stvar vidi. Kaj jim je v mislih? Zblaznel bi, zakaj vse je moja krivda. Nisem mislil, da bo do tega prišlo, drugače bi se bil boril za svojo posest in jih naposled pregnal. Zdaj pa sem razprt s prijateljem in Dextry se udaja pijači — prvič po dvanajstih letih. Če je pijan, je zmožen vsega: peljal se bo s četverovprežnim vozom v cerkev ali pa pojde k sodniku in ga raztrga z rokami.“

„Kaj imajo proti tebi in Dextryju?“

„Nič! Saj nisva edina, ki naju je prizadelo. Vse dobre rudnike so zasegli in postavili McNamara za upravitelja. Dex bi rad zbral nekaj prijateljev in vrigel upravitelja na cesto... Toda oni imajo vojake za seboj. Ne morem in ne morem pogoditi, kaj nameravajo — zakaj da bi bil stari sodnik slepar, ne verjamem — zaradi dekleta ne verjamem!“

„Zaradi dekleta?“

Cherry Malottova se je sklonila, da bi mu videla v obraz. „Kakšno dekle? Kdo je ona?“

Iz njenega glasu je izginil laskajoči se zvok, ustnice so se ji zožile. Zgovornejšega ženskega obraza še nisem videl, je pomislil Glenister. Vsako misel ji je čital na njem, strah, tesnoba, sovraštvo. V prejšnjih letih se je rad poigral z njo, palil njeno strast in proučeval izraz njenih lic. Vsak dojem se je razodeval v njenih črtah, prelival se iz nežnosti v vedrost, iz srda v zamaknenost; videl je, kako so ji na njegovo besedo zažarela v ljubezni blede lica, kako so ji oči postale težke in so se mu rožnate ustnice ponudile v poljub. Cherry je prav za prav majhna zver, je pomislil, a nevarna zver.

„Kakšno dekle?“ je ponovila vprašanje.

„Dekle, ki jo hočem vzeti za ženo,“ je odgovoril počasi in ji trdno pogledal v oči.

(Dalje prihodnjič.)

Pisane zgodbi

Raztreseni odvetnik

Slavni odvetnik Berryer je moral nekega dne zastopati klijenta, čigar stvar se mu je zdela samemu zelo dvomljiva; zato se ni potrudil, da bi bil preje natanko proučil sodne spise. Šele tik pred obravnavo jih je naglo prelistal in ko je prišla vrsta nanj, je izpregovoril. Njegov govor je bil neovrgljiv kakor vselej in videti je bilo, da gre vsem sodnikom in poslušalcem, do živega. Mahoma pa je začutil, da ga je nekdo potegnil za rokav. Bil je njegov tajnik, ki mu je ves zmeden zašepetal na uho:

„Gospod odvetnik, vloge ste zamenjali. Že ves čas branite našega nasprotnika!“

Na srečo je odlikovala Berryerja izredna prisotnost duha. Tudi zdaj je brž ubral pravo pot in nadaljeval:

„To, visoki sodni dvor, vam poreče čez nekaj minut moj nasprotnik.“

In z isto sijajno zgovornostjo kakor prej je v teku četrt ure izpodbil ves svoj mojstrski obrambni govor ter — dobil pravdo!

»V najem«

Tristan Bernard je šel na izprehod s književnikom, ki se ni ravno odlikoval s skromnostjo. Ko sta prišla mimo neke hiše, kjer je bila vzdana spominska plošča, je pisatelj vprašal pol za šalo pol zares:

„Kaj mi bodo neki po smrti napisali na vrata?“

„Stanovanje v najem!“ je odvrnil sloveči Francoz.

Opomin

Gospodična Olga predloži šefu gospodu Popru opomin, ki ga je napisala tvrdki Polak & Co.

„Ne, gospodična,“ opozori Poper, „takih izrazov vendar ne smete rabiti. Ljudje sicer slabo plačujejo, a tudi nasproti slabemu plačniku niso umestni tako surovi izrazi. Izvolite pismo prepisati!“

Gospodična Olga napiše pismo še enkrat in pokaže popravljeni prepis šefu.

„Se zmerom mnogo presurovo,“ meni šef. „Ljudi ne kaže popolnoma odbiti, nemara bi pozneje le še kaj kupili pri nas. Napišite še enkrat!“

Gospodična Olga napiše v tretje pismo na Polaka & Co.

„Tako, zdaj bi bilo,“ pohvali gošpod Poper, ko prečita. „A vendar — nič ne pomaga: še v četrto boste morali spisati. Nihče naj ne poreče, da

prihajajo iz moje trgovine dopisi, ki niso v vseh pogledih neoporečni. V „umazancu“ ste izpustili drugi a, besede „lopov“ pa vam tudi nisem velel podčrtati.“

Sv. Peter v skrbeh

Nekje na deželi je umrl bogataš, ki je bil med vaščani zelo nepriljubljen. Njegova hči je dala nabiti na vrata listič s temile besedami:

„Danes ob desetih dopoldne nas je zapustil in šel v nebesa naš predobri oče, brat itd.“

Popoldne je bil pod prvim lističem nabit drugi in vaščani so čitali:

„Popoldne ob dveh še ni prispel v nebesa. Sem v skrbeh. Sv. Peter.“

Besede znamenitih ljudi

Kaj pravi

Henry Ford, avtomobilski tovarnar in milijarder:

Misliti je najtežje, zato se najbrže tako malo ljudi ukvarja s tem poslom.

Clemenceau, bivši francoski ministrski predsednik:

Verujem v vse vrste ljubezni, samo ne v platonično.

Adolphe Menjou, filmski igralec:

Filmski igralec živi v svojem svetu in naj se po nepotrebnem ne kaže občinstvu.

Richard Strauss, skladatelj:

Glasbeno tvorivo so stoletja izčrpala; bojim se, da je glasba že dosegla višek.

Malcolm Bird, predsednik ameriške družbe za spiritalistično raziskovanje:

Prava barva duha je rdečkasto-rjava, nekako taka kakor usnje in ne bela, kakor so dozdaj domnevali.

Babe Ruth, sloveč newyorški poklicni nogometaš, na vprašanje, kaj najrajši čita:

Nič. Ni dobro za oči.

Mussolini, italijanski ministrski predsednik:

Ženske so v življenju neobhodno potrebne, v politiki ne.

P. Cormac, vseučiliški profesor v Dublinu:

Kolo (bicikel) je največji izum v mehaniki in zanj ni primere v živi prirodi.

Dr. D. A. Baird, specialist za praktično psihologijo v Londonu:

Odkril sem, da je človek edino bitje, ki ume prav in zavestno pljuvati; in to je v zvezi z njegovo pokončno hojo.

Natale Ceccioni, član Nobileve odprave na severni tečaj, ko ga je žena ob povratku pozdravila vsa v solzah:

Takoj prenehaj tuliti, drugače se takoj spet odpeljem na severni tečaj.

Reklama

Na višji dekliški šoli tik pred začetkom pouka.

Na deski se pojavi napis:

„Jaz, Mila, najbolje poljubljam!“

Tisti mah se odpro vrata: učitelj. Mila ne utegne več zbrisati. Ves razred je v strahu.

Ko je konec pouka, se mora Mila javiti učitelju, ki jo pozove v posve-tovalnico. Njene prijateljice vse vznemirjene.

Naposled se Mila prikaže.

„Ali si dobila kazen?“

„Mnogo hujše.“

„Boš zaprta?“

„Se hujše.“

„Izključena?“

„Dosti hujše! Morala sem svojo reklamo dokazati!“

Neki londonski zdravnik:

Jokanje koristi lepoti; kdor premaguje solze, si kvari vnanjost.

Lepak neke ameriške občinske uprave pred občinskimi volitvami:

Slabe uradnike volijo dobri meščani, ki ne pridejo glasovati.

Harry Lauder, najbolj priljubljeni londonski komik:

Le tri vrste ljudi imajo pravi zmisel za humor: Škotje, Židje in Američani.

Thomas A. Edison, veliki izumitelj:

Neumornost in nezadovoljstvo sta pogoj duhovnega in tehniškega napredka.

Nagrada

čitateljem „Romana“

Izrežite črno sličico, ki jo vidite spodaj, in spravite jo dobro!

Podobnih izrezkov priobčimo še 9, v vsaki številki po enega. (Prva dva sta bila objavljena v 1. in 2. številki „Romana“).

Ako boste izrezke pravilno sestavili, boste dobili

sliko obče znanega slovenskega duhovnega velikana

Eden izmed pravilnih rešiteljev te naloge zadene nagrado

500 dinarjev
v gotovini!

Izdajalski poštni pečat

Dave Baer je obstal in pogledal navzdol po uličici. Bilo je proti desetimi zvečer in nikjer ni bilo žive duše. Vzel je iz žepa majhen ključ in odprl stranska vrata rotovža, kjer je bil davčni urad. Vendar že je napočila njegova ura! Koliko sleparij in goljufij je imel na vesti ta starikavi, prijazni in rejeni gospod! Zdaj je bil že leta v tem mestecu, pridobil si zaupanje someščanov, ki so ga napravili za davkarja, in je čakal samo ugodne prilike, da se polasti večje vsote.

Vstopil je in zaprl vrata za seboj. Vse je bil dobro pripravil; nekaj tednov sèm je hlinil strašne bolečine v glavi, da ponočni izprehodi niso zbudili suma pri gospodinji.

Skozi temno vežo se je otipal v pisarno, ki je bila na dvoje predeljena; v večji polovici je bila čakalnica na občinstvo, v drugi pa blagajna in mize za uradnike. Z orokavičenimi rokami je zapalil vžgalico in stopil k pisalni mizi mladega Willis Halla. Zavojček, ki ga je bil le-ta davi pozabil, je še zmerom ležal na nezaklenjenem pultu: funt kave, ki jo je kupil za svojo gospodinjo.

„Spomnite me, da ne pozabim zavojčka,“ mu je bil smeje naročil Hall, „drugače jutri ne dobim kave.“ In vendar ga je bil pozabil.

Dave Baer je bil vesel, da se je po tem naključju Willis Hall zapel v stvar in ne stari Foote, tretji nastavljenec v tem uradu. Ljudje bodo rajši verjeli, da je mladega siromašnega moža, ki je bil vrhu tega zaročen, premogla izkušnja, kakor pa starega uradnika, ki je živel sam zase in opravljal službo pri blagajni že trideset let.

Bilo je nekoliko pred pol enajsto; Willis Hall je bil zelo točen in se bo natanko o pol enajstih poslovil od neveste. Ker se bo gotovo spomnil pozabljenega zavojčka, pride v pisarno in bo tako prvi opazil izropano blagajno. Tudi če pokliče policijo, mu nihče ne bo verjel, da ni on vlomil. On sam, Baer, bi bil tedaj že zdavnaj doma. Toda Willis Hall ni poznal kombinacije za odklenitev blagajne; zanjo sta vedela samo Baer in Foote. Nič hudega; številke je laglje ponarediti kakor pisavo — in ali je mar zastoj tedne in dneve proučeval, kako pišeta njegova tovariša številke?

Sklonil se je v Hallovo košaro za papir, pobral porabljen pisemski ovitek, odtrgal z njega kos papirja in napisal na nepopisano notranjo stran šte-

vilke kombinacije. Papir je vtaknil pod zelen pivnik, tako da je le malo molel iz njega. Če najdejo na Hallovi pisalni mizi te številke, mu ni rešitve. Ob svitu žepne svetilke je Baer oprezno zavrtel gumbe blagajne, vratca so se odprla in tat je pobral iz nje vse bankovce.

V kotu zraven Hallovega pulta je bil visok sveženj starih listin in map, na vrhu pa je ležala, odkar je pomnil, stara zaprašena usnjata aktovka. Če bi zjutraj odkrili nestanek aktovke, bi to Halla še bolj obtežilo. Zato je Baer brez pomisleka spravil bankovce vanjo. Hallova ponočna vrnitev v urad, manjkajoča aktovka, kombinacija blagajne, napisana na odtrganem papirju — to bo dovolj.

Dave Baer je zaprl aktovko. Tedajci je začul od glavnih vrat sèm lahčen šum. Ali je mogoče, da bi se bil točni Hall predčasno poslovil od neveste? Moral se je skriti. Naglo je del aktovko na Hallovo mizo in po bliskovo skočil v čakalnico, kjer se je stisnil v najtemnejši kotiček. Mrzlično so mu delovali možgani. Nemara da se mu posreči pobegniti, preden oni prižge luč. O, ne, Hall je še mlad in ker bi ga gotovo slišal, ga ne bi spustil izpred oči in bi ga zasledoval, dokler ga ne bi dohitel. Denar je bil zdaj že izgubljen in veljalo je le še, odvrniti od sebe sleherni sumnja in onega kar najbolj zaplesti v stvar.

Koraki so prihajali bliže in mahoma je zagorela luč. Hall je trenutek obstal; ni razumel, kaj se je zgodilo. A še potem je v mislih iskal razlage, ki ni imela ničesar skupnega z vlomom. „Stari Foote je kajpak pozabil zakleniti,“ je rekel polglasno. „Nu, to lahko sam uredim, saj ni nikaka umetnost.“

Stopil je k blagajni in pogledal v predal, kjer so navadno bili bankovci. Baer je čutil, kako mladega moža prijemlje izkušnja. In tedaj mu je prišla rešilna misel.

Neslišno je vstal in se nenadoma pojavil pred pregrado, ki je ločila pisarno od čakalnice.

„Hall!“

Ogromno posla

nam je povzročila ureditev točne odprave lista. Vsi gg. naročniki in prijatelji „Romana“, ki so morali zaradi tega čakati rešitve svojih dopisov, naj nam blagohotno oproste. Posleje bomo reševali vsa pisma, reklamacije itd. še na dan dospetja!

Hall se je po bliskovo okrenil, ves bled od strahu. Zagledal je svojega predstojnika v klobuku, plašču in rokavicah.

„Hall, kaj delate pri blagajni? Niti slutil nisem, ko sem šel prej za vami, pri kakem opravku vas najdem.“

Hallove oči so se od groze razprle: „Gospod Baer, saj vendar ne mislite, ni mogoče, da bi...“

„Ne bi hotel verjeti,“ je odvrnil Baer. „A kako ste odprli blagajno? Saj vam vendar nikoli nisem dal kombinacije!“

„Jaz nisem storil. Ko sem prišel, je že bilo storjeno. Nekdo je izropal blagajno...“

Baer je stopil k svoji pisalni mizi in vzel iz predala revolver. „Stojte, roke kvišku in ne ganite se!“

To rekši je stopil k blagajni in pogledal v izpraznjeni predal. „Popolnoma prazen. Kam ste deli denar, Hall?“

„Saj vendar nisem...“

„Stojte, kaj imate na mizi?“ Hall je pogledal na aktovko. „Nu, nocoj sem imel srečo, da sem zaradi glavobola napravil kratek izprehod. Nekaj minut kasneje, pa bi bilo prepozno!“ Stopil je k svoji pisalni mizi in dvignil telefonsko slušalko. „Spojite me s policijskim šefom na stanovanju!“ je velel v telefon.

„Gospod Baer, prosim vas, ne storite mi tega!“

„Mir!“ je zagrmel Baer. „Počakajte, da pride policijski nadzornik, potem se že izkaže, ali ste nedolžni. Glas mu je postal mehkejši. „Upam, da se bo vse pojasnilo, Hall. Kar ne morem verjeti...“

Čez nekaj minut je vstopil policijski oficir. Bil je prijazen, zajeten možak.

„Kaj se je zgodilo, Dave?“ je vprašal začuden. Bil je davkarju dober znanec in sta že večkrat skupaj pila. „In tako nujno! Ali se mar bojite, da postane mladi Willis nasilen?“

„Sami pogledajte!“ je odvrnil Baer in vtaknil revolver v žep.

„Hm, izropano, ne?“ Njegov pogled je obvisel na aktovki. „Kaj to pomeni? Ali ste si jo že ogledali?“

„Ne, prepustil sem vam.“

„Čisto prav.“ Joe Haley je odprl aktovko in vzel iz nje šop bankovcev. „Nu, sinko,“ se je obrnil k mlademu možu, „ali ste vi to storili?“

„Ne! Gospod Baer se moti. V urad sem prišel samo zato, da vzamem zavojček, ki sem ga bil opoldne pozabil. Blagajna je bila že izropana.“

„Dobro! Povedali mi boste natančneje potem, ko mi Baer pojasni, kako je s stvarjo.“

„Slučajno sem šel zvečer na kratak izprehod, ker me je strahovito glava bolela. Tedaj zagledam neko postavo, ki izgine v poslopje rotovža. Seveda me prime radovednost.“

„In presenečenje kakopak?“ je dodal Joe Haley. „Ali sta imela Foote in Hall navado, hoditi ponoči v urad?“

„Mislim sem si, da utegne biti eden od njiju. Zato sem zunaj počakal. Vedel sem tudi, da je Hall davi pravil, da ima s seboj zavojček, ki ga ne sme pozabiti. Mislim si tedaj, nemara je zastran tistega zavojčka, in čakam. V dveh minutah bi moral opraviti. Ker pa le nikogar od nikoder ni, stopim noter. In zagledam Willisa pri odprti blagajni.“

„Kako dolgo ste zunaj čakali?“ je vprašal nadzornik in se spustil na stol.

Baer je naglo pomislil. Moral je navesti čas, v katerem je mladi mož odprl blagajno in jo izropal: „Deset minut nemara,“ je odgovoril.

Pri teh besedah se je nehote ozrl na Willisa Halla in opazil v njegovih očeh izraz neizmerne začudenja. Videl je, da je ta njegova navedba — utegnili je biti kvečjemu dve minuti — zbudila v Hallu nezaupanje.

„In potlej ste mi telefonirali?“ je menil policijski šef.

„Da.“

Tedajci je iz Halla histerično udarilo: „On — on je to storil!“ Pokazal je na Baera.

„Le počasi, dečko!“ je posvaril policijski uradnik. „Kako da ste se šele zdaj tega domislili?“

„Ne vem, ali...“

Haley mu je velel, naj molči, in se je obrnil k Baeru. „Ali ste imeli aktovko v rokah?“

„Ne,“ je začudeno odvrnil Baer. „Zakaj?“

„Vidite, vsa je zaprašena, samo pri ključavnici ne. Tako je, kakor da bi jo bil kdo prijel — in sicer z orokavičenimi rokami.“

Dave Baer se je takoj osvestil: „Nemara sem jo res prijel; ne pomnim več.“ Stopil je k Hallovi mizi in dvignil aktovko. Pri tem je s palcem naglo potegnil odtrgani kos papirja izpod pivnika. Ko je aktovko spet položil nazaj, je papir sfrfotal na tla.

„Kdaj je to bilo, preden ste mi telefonirali ali pozneje?“

„Pozneje. Najprej sem vzel revolver iz svoje pisalne mize, potlej pa sem vas takoj pozval.“

„Tako, tako.“ Haley je vstal, pobral papirček in si ga ogledal z vseh strani. „Vi poznate kombinacijo blagajne, kaj ne, Baer?“

„Seveda.“

„Ali jo tudi vi poznate, Hall?“

„Ne. To vam potrdi tudi gospod Foote. Jaz blagajne sploh ne bi bil mogel odpreti...“

„Razen s pomočjo teh števil.“ Haley mu je pomolel papir. „Te številke ste si utegnili zabeležiti, ko je Foote davi odprl blagajno. Saj jo je navadno on odprl, ne?“

Baer je prikimal. „Da. On pride vselej prvi v urad in jo odpre. Zapre jo šele zvečer. Čez dan je odprta, ker sva vedno vsaj dva v sobi.“ Tudi Hall je prikimal, a v njegovih očeh je zijal obup.

Haley si je še enkrat ogledal papir. „Človeški obrazi so nekaj čudnega. Hallov obraz je kakor odprta knjiga. Njegovo začudenje, ko se nekaj v vaši istoriji kar ni hotelo prav ujemati, namreč tisto glede časa, ki naj bi ga bil Hall prebil v pisarni, preden ste se vi pojavili, je bilo kar moči pristno. Narobe pa je Vaš obraz, Baer, zelo težko čitljiv in je treba že drugih znamenj. Kakor recimo tale košček s pi-

KUVERTA d. z o. z.

tvornica kuvert in konfekcija papirja

se nahaja samo na Karlovski cesti št. 2 ali Vožarski pot št. 1.

Priporoča se za cenjena naročila za izdelovanje vseh vrst kuvert.

Ako hočete biti hitro in točno založeni z notami za klavir i. t. d., obrnite se na

MATIČNO KNJIGARNO v Ljubljani

POŠTNI PREDAL ŠTEV. 195

Beležne

KOLEDARJE

Blok

Notes

1930

Žepne

nudi po najugodnejših cenah

tiskarna „SLOVENIJA“, Wolfova 1

Za šolska ročna dela: milje, prtiči, blazine, smyrna, gobelini in vso zaven spadajočo prejo in volno dobite najceneje pri

TONI JAGER
DVORNI TRG št. 1, LJUBLJANA

Najboljše šivalne stroje

slovite

nemške

tvornice

„KÖHLER“

za dom, obrt in industrijo Vam nudi po izredno ugodnih cenah in pogojih znana trdka

J. GOREC nasl.

d. z o. z.

LJUBLJANA

palača Ljubljanske kred. banke.

semskega ovitka odtrganega papirja."

Dave Baer je vztrepetal. Stvar se je opasno nagnila na slabo.

"Zakaj ste spustili na tla ta papirček? In kako naj bi bil Hall odprl blagajno, če ni davi videl Foota ali vas, kdorkoli jo je bil že odprl?"

"Ne vem, kam merite," je zagodrnjal Baer.

"Stvar je vendar zelo preprosta," je menil Haley in obrnil papir. "Ali vidite pečat? Kako naj bi si bil Hall davi ali kdajkoli zjutraj izpisal številke — na hrbet ovitka, na katerem je uradni poštni pečat z današnjim datumom ob dveh popoldne?"

Dave Baer je prebledel in se nehote ozrl proti vratom. Toda policist ga je prijel za ramena in mu potegnil iz žepa revolver.

"Le počasi, dragi moj Baer! Da vobče ne omenim sledov na telefonski slušalki — sledov orokavičenih prstov, na debelo pokritih s prahom: znamenje, da ste aktivko vzeli prej v roke, kakor pa prijeli za slušalko. Baer, vesel sem, da vas lahko aretiram, preden ste na tako pretkan način zvalili krivdo s sebe in uničili mlado življenje."

Šale

"Obsojeni ste na dvajset let ječe, deset let izgube časti in izgon iz naše države! Ali imate še kako željo?"

"Da, gospod predsednik: če bi me hoteli najprej izgnati!"

Minka: "Rekel mi je, da sem tako lepa in interesantna."

Tinka: "Da se le moreš meniti o človeku, ki te že s prvo besedo tako nalaže!"

Gospa Godrneta toži zobarja Mozgovrta, ker ji je napravil "takšno zobovje, da ne more več govoriti."

Kakor "izvemo", so obenem otvorili javno zbirko, da dobi dr. Mozgovrt za svoj izum častno nagrado in da mu še živemu postavijo spomenik...

"Nu, kaj dela vaš bolni mož?"

"Oh, slaba mu prede, siromaku, da kar ne more in ne more umreti."

"Kdo ga pa zdravi?"

"Nimamo, da bi plačali zdravnika!"

"I seveda, potlej ni čudo!"

Sprevodnik: "Vozni listek, Miha Bistroglov: "Nimam ga!"

Sprevodnik: "Kam se pa peljete?"

Miha: "Ne vem. Prav za prav se sploh nisem mislil peljati."

Sprevodnik: "Zakaj ste potlej vstopili?"

Miha: "Nu, saj ste se prejle sami zadrli name: 'Vstopite! Ustrašil sem se in sem vstopil v božjem imenu!'"

Elka: "Ali si kaj vpila na pomoč, ko te je poljubil?"

Veljka: "Čemu pa, saj je šlo čisto lahko!"

Rešitev križanke v 2. številu.

Vodoravno: 1. "Roman", 2. za vse, 8. Agata, 9. butec, 11. mesto, 13. orel, 15. pest, 16. Sora, 18. tara, 20. ris, 21. ste, 22. dan, 23. oko, 24. kdo, 26. pas, 28. tako, 30. kava, 33. Olga, 35. krop, 37. Berko, 39. okoli, 40. barok, 41. Tanja, 42. Emona. Navpično: 1. rebus, 2. motor, 3. Nace, 4. bas, 5. zame, 6. vrsta, 7. epoha, 10. erar, 12. Este, 14. les, 15. pes, 17. obara, 19. rokav, 24. kolk, 25. oda, 26. pek, 27. skok, 28. Tibet, 29. koran, 31. Apolo, 32. Atila, 34. goba, 36. roke, 38. srd.

Oglasi
v
'Romanu'
so po učinkovitosti
prvi!

Trebušni pasovi
najceneje pri 39
A. BESEDNIK, Ljubljana
Šelenburgova ulica 6

Danijel Zupanc
49
zlatar
LJUBLJANA
Wolfova ulica št. 6.

Staroznana trdka
J. Wanek
priporoča svojo bogato zalogo
krznenih plaščev in vseh
vrst kož za opremo plaščev.

L. ROT, krznarstvo
Ljubljana, Mestni trg 9.

Priporočamo
modni salon
Alojzij Lombar
za gospode
in dame.
Ljubljana VII. Celovška c. 53
33

DALIJE GOMOLJE
najlepših in najred-
kejših vrst razpošilja
Andreja Klučenko
Guštanj (Kor. Slov.)

Založba „Luč“ v Ljubljani
za dolge jesenske večere priporočamo
LJUDSKI ROMAN
IV. PODRŽAJA:
MARTIN BRBEK

Cena Din 20.—

Dobi se v knjigarni Tiskovne zadrage
v Ljubljani in Mariboru.

Zahtevajte brezplačen prospekt in čekovno
položnico pri ZALOŽBI „LUČ“, LJUBLJANA,
poštni predal V.

Le pri
Josip Peteline
Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika
ob vodi

kupite najboljše in najtrpežnejše ši-
alne stroje za dom, obrt in industrijo znamke
Gritzner in Adler
ter švicarske pleilne stroje znamke
Dubied.

Velika izbira galanterijskega, modnega
blaga in vseh potrebščin za šivilje,
krojače, čevljarje in sedlarje i. t. d.